

The Project Gutenberg eBook of Laukaus y.m. kertomuksia, by Aleksandr Sergeevich Pushkin

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Laukaus y.m. kertomuksia

Author: Aleksandr Sergeevich Pushkin

Translator: Lauri Soini

Release date: August 25, 2016 [EBook #52895]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LAUKAUS Y.M. KERTOMUKSIA ***

Produced by Tapio Riikonen

LAUKAUS Y. M. KERTOMUKSIA

Kirj.

Alexander Pushkin

Suomentanut Juho Ahava

Kirjallisia pikkuhelmiä I.

Hämeenlinnassa, Arvi A. Karisto, 1908.

O.Y. Hämeenlinnan Uusi Kirjapaino.

SISÄLLYS:

Alexander Pushkin.

Laukaus.
Aatelisneiti talonpoikaistyttonä.
Postimestari ja hänen tyttärensä.

ALEXANDER PUSHKIN

Alexander Pushkin syntyi Moskovassa 1799 vanhanaikaisesta ylimyssuvusta ja peri ylimykselliset katsantotavat. Jo kouluaikana heräsi hänessä voimakas isänmaallinen tunne, pian nousi myös halu arvostella ja vastustaa. Hän lauloi tulsia kumouslauluja, joita salaisissa seuroissa syttyneinä luettiin. Toukokuussa 1820 hänet niiden tähden karkotettiin Pietarista, mutta sai sitte palata, vieläpä keisari Nikolai osotti hänelle suurta suosiotaikin hänen isänmaallisten runojensa tähden. Karkotusaikanaan maatilansa yksinäisyydessä kypsyivät hänen parhaat teoksensa, joissa hän pyrkii yhdistämään ulkomaista romantiikkaa kotoiseen kansanomaisuuteen, jota tutki kansanrunoudesta. Lukuisilla runoillaan, novelleillaan, runo- ja suorasanaaisilla romaaneillaan ja näytelmillään on hän vienyt Venäjän kirjallisuuden uusille urille. Hän teki runouden elämän jalostajaksi, kirkastajaksi, vapauden ja aatteiden tulkiksi ja antoi sille venäläisen sävyn tunnelmassa ja kielessä. — Kaksintaistelussa saatuaan vaarallisen haavan, kuoli hän tammik. 29 p. 1837.

Laukaus.

I.

Olimme sijotettuna N:n pikkukaupungin linnanvarustuksille. On tunnettua, millaista on linjarykmentin jokapäiväinen elämä: aamulla marsseja ja ratsastusta, sitte päivällinen komentajan luona tai jossakin juutalaisessa ruokapaikassa, illalla kortit ja punssi — siinä tavallinen päivätyö. N:n kaupungissa emme olleet mihinkään perheeseen tervetulleita, siellä ei ollut ainoatakaan naimakelpoista tyttöä. Vietimme aikaamme asunnoissamme — ja silloin saimme nähdä vain univormuihin puettua väkeä.

Olimme sentään päästäneet piiriimme yhden siviilihenkilönkin. Hän lienee ollut noin viisineljättävuoτίας ja niinpä pidimme häntä vanhana miehenä. Hänen kokemuksensa herättivät meissä suurta kunnioitusta, sitä paitsi hänen tavallinen vaiteliaisuusensa, hänen ylpeä luonteensa ja ilkeä kielensä olivat tehneet suuren vaikutuksen nuoriin mielikuvituksiimme. Hänen entisyyttään ympäröi eräänlainen salamyhkäinen hämärä. Hän näytti olevan venäläinen, vaikka hänellä olikin vieraskielinen nimi. Hän oli aikaisemmin palvellut husaariväessä ja oli hänellä ollut onni ja menestys mukanaan. Kukaan ei tiennyt, miksi hän oli eronnut palveluksestaan ja asettunut viheliäiseen kylään, jossa hän eli niukasti ja kuitenkin tuhlassi sangen paljo rahoja. Hän kulki aina jalkaisin ja oli aina puettu vanhaan, mustaan päällystakkiin, mutta siitä huolimatta osotti hän kaikille rykmenttimme upseereille suurta vierasvaraisuutta.

Tosin hänen illallisillaan oli vain pari tai kolme ruokalajia, jotka oli valmistanut eräs eläkettä nauttiva vanha sotilas, mutta sampanja vuoti virtanaan. Kukaan ei tuntenut hänen suhteitaan, kellään ihmisellä ei ollut aavistustakaan hänen tulolähteistään eikä kukaan meistä rohjennut tätä seikkaa kysyä. Hänellä oli myös kirjoja, nimittäin sotilaallisia sisällöltään ja niiden ohella muutamia romaaneja, joita hän lainasi meille mielellään. Hän ei vaatinut niitä koskaan takaisin; eikä hänkään puolestaan antanut koskaan takaisin niitä, joita muut olivat hänelle lainanneet.

Ajanvietteenään hän enimmäkseen ammuskeli pistoolilla. Hänen huoneensa seinät olivat luoteja täytenään ja näyttivät mehiläispesältä. Arvokas pistoolikokoelma oli ainoa ylellisyys vaatimattomassa majassa jossa hän asui. Mestaruus, jonka hän oli saavuttanut taiteessaan, oli uskomaton, ja jos hän olisi tarjoutunut ampumaan omenan kenen päälaelta tahansa, ei kukaan olisi epäröinyt sitä päälaelleen asettaessaan.

Tuon tuostakin kohdistui keskustelu kaksintaisteluihin. Silvio — niin tahdon häntä nimittää — ei ottanut koskaan siihen osaa, ja jos häneltä kysyttiin oliko hän koskaan taistellut, sanoi hän tosin niin tehneensä, mutta ei puuttunut mihinkään erityisseikkoihin, ja oli aivan ilmeistä, että tällaiset kysymykset eivät olleet hänelle mieleen. Päätimme siitä, että jonkun hänen taitavuutensa uhrin muisto painoi hänen omaatuntoaan. Meidän ei lainkaan pälkähtänyt päähämme pitää häntä pelkurina. On ihmisiä, joiden ulkomuoto jo riittää pitämään sellaiset otaksumiset loitolla.

Odottamaton tapaus sai meidät kaikki suuresti hämmästyämään.

Eräänä päivänä oli kymmenen rykmenttimme upseeria Silvion luona. Joimme kuten tavallisesti — toisin sanoen: tavattoman runsaasti — ja illallisen jälkeen pyysimme isäntämme pitämään pankkia Faraapelissä. Kotvan aikaa hangoteltuaan vastaan — sillä hän pelasi sangen harvoin — käski hän tuoda kortit. Sitte heitti hän viitisenkymmentä dukaattia pöydälle ja istuutui kortteja jakamaan. Asetuimme kaikki paikoillemme ja peli alkoi. Silvio oli tottunut olemaan pelatessaan aivan vaiti; koskaan ei hän ryhtynyt mihinkään selityksiin, jos joku teki virheen, maksoi hän hänelle heti ylimäärän tai merkitsi muistiin, mitä hänellä oli vielä velottavaa. Tiesimme tämän kaiken ennaltaan ja annoimme hänen tehdä mielensä mukaan. Mutta joukossamme oli muuan nuori upseeri, joka vasta äskettäin oli saapunut rykmenttiimme. Hän otti osaa peliin ja hajamielisydessään laski väärin. Silvio tarttui liituun ja kirjotti summansa. Upseeri, joka luuli hänen erehtyneen pani vastaan. Silvio jatkoi äänetönnä korttien jakamista. Upseeri menetti kärsivällisyytensä ja pyyhkäisi pois sen, mitä luuli väärin itselleen kirjoitetun. Silvio otti liidun ja kirjotti uudelleen. Silloin luuli viinin, pelin ja toveriensa naurun kiihdyttämä upseeri, että häntä oli verisesti loukattu, ja raivoissaan tarttui hän vaskiseen kynttiläjalkaan ja heitti sillä Silviota päähän, joka sentään onnistui heiton väistämään. Olimme pahasti hämillämme. Aivan kalpeana vihasta nousi Silvio ja sanoi säkenöivin silmin:

"Arvoisa herra, olkaa hyvä ja poistukaa ja kiittäkää luojaanne, että tämä tapahtui minun kattoni alla."

Kukaan meistä ei ollut epätietoinen tämän välikohtauksen seurauksiin nähden ja me pidimme jo uutta toveriamme menneenä miehenä. Upseeri poistui selittäen, että hän oli valmis herra pankinpitäjälle antamaan hyvityksen, millä tavoin tämä vain halusi.

Peli jatkui vielä kotvan aikaa; mutta huomattuaan ettei isäntämme enää ollut asiassa mukana, poistuimme yksi toisensa jälkeen ja palasimme asuntoihimme puhellen todennäköisesti pian avautuvasta upseerinpaikasta.

Tavattuamme seuraavana päivänä maneesissa, tiedustelimme kohta toisiltamme, vieläkö luutnanttiparkamme oli hengissä. Silloin näimme hänen saapuvan omassa personassaan. Satamalla satoi hänelle kysymyksiä. Hän vastasi, ettei ollut Silviosta kuullut mitään. Tämä hämmästytti meitä suuresti. Menimme Silvion luo ja tapasimme hänet parhaallaan ampumassa kuulan toisensa jälkeen oveen kiinnitettyyn ruutuässään.

Hän otti meidät vastaan kuten tavallisesti eikä ainoallakaan sanalla viitannut eiliseen tapahtumaan. Kului kolme päivää ja luutnantti oli yhä vielä hengissä. Kummastuneina kyselimme:

"Eikö Silvio sitte lainkaan taistelekaan?"

Silvio ei taistellut. Hän tyytyi sangen pinnalliseen selitykseen ja rauha oli jälleen palannut.

Tällainen seikka alensi suuresti hänen arvoaan nuorten toveriemme silmissä. Nuorison ei ole mitään vaikeampi antaa anteeksi kuin uskaliaisuuden puutetta — heidän silmissään on rohkeus ensimmäinen kaikista hyveistä — se sovittaa koko joukon muita syntejä! Mutta vähitellen peittyi kaikki jälleen unhoon ja Silvio nautti keskuudessamme pian entistä arvoaan.

Mutta minä en voinut hänelle leppyä. Kun luonto oli minulle suonut sangen romanttillisen mielikuvituksen, olin kiintynyt enemmän kuin kukaan muu tähän mieheen, jonka olemassaolo jo oli arvotus ja jota pidin salaperäisen draaman sankarina. Hän voi minua hyvin sietää; ainakin jätti hän minua puhutellessaan terävän äänensävyä ja vältti ilkeitä huomautuksiaan. Leppeällä ja miellyttävällä äänellä pakinoi hän kanssani mitä erilaisimmista asioista. Mutta taanoisesta kovan onnen illasta lähtien en saanut päästäni ajatusta, että hänen kunniansa oli tahrattu ja että hän tahallaan jätti tästä tahrasta puhdistautumisen sikseen. Tämä ajatus kidutti minua lakkaamatta, jottei minusta enää ollut miellyttävää hänen seurassaan.

Silvio oli siksi viisas mies, jotta hän huomasi sen ja arvasi käytökseni syyn. Häntä näytti se loukkaavan, ja useammat kerrat luulin huomanneeni hänen mielellään haluavan selittää minulle asian. Mutta minä vältin jokaista tilaisuutta siihen, ja Silvio väistyi tieltäni. Siitä pitäen näin häntä vain toverieni seurassa ja aikaisempi kiintymyksemme oli lopussa.

Onnelliset, niin moniin huvituksiin tottuneet pääkaupungin asukkaat eivät voi lainkaan käsittää sitä suurta jännitystä, johon pikkukaupungin asukkaat ovat niin herkäät esim. postia odottaessaan. Tiistaisin ja perjantaisin oli rykmentin kanslia upseereja täpötäytensä. Joku odotti rahaa, toinen kirjeitä ja kolmas sanomalehtiä. Tavallisesti avattiin heti paketit; vaihdeltiin uutisia ja kanslia tarjosi sangen vilkkaan kuvan nähtäväksi. Silvion kirjeet tulivat rykmenttimme postilaukussa ja sentähden oli hän aina saapuvilla niitä noutamassa.

Eräänä päivänä sai hän kirjeen, jonka hän heti repäsi auki. Hänen silmänsä säkenöivät vilkaistessaan

sitä lävitse. Upseerit olivat siinä määrin kiintyneet omiin lähetyksiinsä, etteivät sitä huomanneet.

"Herrat", sanoi Silvio, "asiat vaativat minua heti lähtemään matkalle. Vielä tänään on lähdettävä, ja toivon, ettette kieltäydy syömästä viimeisen kerran luonani... Odotan myös teitä", jatkoi hän minuun kääntyen. "Odotan teitä välttämättä."

Näin sanottuaan riensi hän pois, ja sovittuamme, että menemme kaikki hänen luoksensa, hajosimme.

Määrättyyn aikaan saavuin Silvion luo. Melkein kaikki upseerit olivat läsnä. Silvion koko irtain omaisuus oli jo pantu kasaan; oli tuskin muuta jälellä kuin rikkiammutut seinät. Istuuduimme pöytään. Isäntämme oli parhaimmalla tuulella, ja hänen hilpeytensä tarttui pian meihinkin. Lakkaamatta paukahtelivat pullot ja lasit vaahtosivat, — ne täytettiin yhä uudelleen, tyhjennettiin ja taasen täytettiin, ja liikuttavan hellyyden valtaamana toivotimme eroavalle onnellista matkaa ja kaikkea mahdollista siunausta.

Oli jo myöhä, kun nousimme pöydästä. Sanoessamme jäähyväisiä tarttui Silvio käteeni ja pidätti minut.

"Minun täytyy puhua kanssanne parisen sanaa", sanoi hän minulle hiljaa.

Minä jäin.

Muut vieraat olivat poistuneet. Yksin jäätyämme istuuduimme vastatusten, ja aloimme äänettöminä polttaa piippujamme. Silvio näytti huolestuneelta. Hänen teennäisestä iloisuudestaan ei näkynyt enää jälkeäkään. Hänen kasvojensa kalpeus, hänen säkenöivät silmänsä ja paksut savupilvet, joita hän puhalteli suustansa, antoivat hänelle aivan demonillisen ulkonäön.

Niin kului useampia minuutteja; sitte keskeytti hän äänettömyyden.

"Kentiesi näemme tänään toisemme viimeisen kerran", sanoi hän. "Ja sentähden tahtoisin, ennenkuin eroamme, päästä teidän kanssanne selvyteen. Te olette kyllä huomanneet, miten vähä välitän maailman arveluista; mutta te miellytätte minua ja minusta olisi kiduttavaa, jos saisitte minusta väärän käsityksen."

Hän vaikeni ja alkoi kopistella tuhkaa piipustaan. Minä olin vaiti ja silmäilin suoraan eteeni.

"Teistä tietenkä näyttää kummastuttavalta", jatkoi hän, "etten R:ltä, tuolta juopuneelta narrilta, vaatinut hyvitystä. Teidän täytyy itsennekin myöntää, että, kun minulla oli oikeus valita aseet, hänen henkensä oli vallassani enkä itseäni olisi asettanut mihinkään suurempaan vaaraan. Olisin tämän anteeksiantoni johdosta voinut näytellä jalomielistä, mutta en tahtonut valehdella. Jos minun olisi ollut mahdollista R:ta kurittaa panematta mitenkään omaa henkeäni vaaraan, ei hän olisi siitä päässyt niin helpoilla kaupoilla."

Katsoin kummastuneena Silvioon. Tuollainen tunnustus sai minut suurimmassa määrin hämmennyksiin. Hän jatkoi:

"Mutta onnettomuudeksi minulla ei ole oikeutta panna henkeäni vaaraan. Kuusi vuotta sitte sain korvapuustin ja viholliseni elää vielä."

Olin tietysti hyvin utelias.

"Ettekö taistellut hänen kanssaan?" kysyin. "Mutta silloin ainakin ovat sangen omituiset asianhaarat teidät siitä estäneet."

"Taistelin hänen kanssaan", vastasi Silvio. "Ja täällä muisto kaksintaistelustamme."

Hän nousi ja veti eräästä laatikosta esiin punaisen, kultaisella töyhdöllä ja kaluunilla koristetun lakin — jollaisia ranskalaiset sanovat "poliisilakiksi." Hän pani sen päähänsä: tuuman verran otsan yläpuolelta oli sen luoti lävistänyt.

"Tiedätte", jatkoi Silvio, "että N:ssa kuuluin husaariväkeen. Tunnette luonteeni. Olen tottunut kaikkialla olemaan etunenässä. Nuoruuteni päivinä oli se suorastaan intohimoni. Siihen aikaan olivat vallattomat kepposet muodissa ja minä olin suurin kujeilija koko armeijassa. Me kerskuimme sillä kuinka paljo kestimme juoda; olen Denis Davidoffin ylistämän kuuluisan Burnoffinkin juonut pöydän alle. [Burnoff oli ratsuväen upseeri, joka oli tunnettu juopottelustaan ja kerskailustaan ja jonka Alexanteri I:sen aikana elänyt sotilasrunoilija Denis Davidoff on tehnyt kuolemattomaksi.] Kaksintaistelut kuuluivat rykmentissämme säännölliseen päiväjärjestykseen. Minä otin kaikkiin osaa joko todistajana tai toimivana henkilönä. Toverini jumaloivat minua ja rykmentin komentajat, jotka muuttuivat vähänväliin, pitivät minua välttämättömänä pahana.

"Ja seurasin levotonta kunniani rataa, kunnes rykmenttiimme lähetettiin nuori mies eräästä rikkaasta ylhäisestä perheestä — hänen nimeään en tahdo mainita. Konsanaan en ole nähnyt toista niin onnen hemmottelemaa ihmistä! Ajatelkaa nuoruutta, neroa, kauneutta, kuohuvaa iloisuutta, hurjaa rohkeutta, helähtävää nimeä, rahaa niin paljo kuin tahdotte — ja voitte saada käsityksen siitä vaikutuksesta, jonka hänen ilmestymisensä teki meihin. Yliherruuteni sai sysäyksen. Maineeni häikäisemänä etsi hän aluksi ystävyysttani. Mutta minä kohtelin häntä kylmästi, ja silloin kääntyi hän vähintäkään nureksimatta minusta pois. Minä aloin häntä vihata. Hänen menestyksensä rykmentissä ja naisten kesken saattoi minut epätoivoon. Etsin aihetta riitaan. Mutta minun pilkkapuheihini vastattiin pilkkapuheilla, jotka minusta aina näyttivät nokkelammilta ja purevammilta kuin omani; ainakin olivat ne paljoa hausempia. Hän laski leikkiä, minä vihasin. Vihdoin, tanssijaisissa, jotka antoi eräs puolalainen kartanon omistaja, nähtyäni, että kaikki naiset ja nimenomaan emäntäkin, jonka kera olin hyvissä väleissä, tekivät hänet huomionsa esineeksi kuiskasin hänen korvaansa karkean typeryyden. Hänen vihansa leimahti ja hän antoi minulle korvapuustin Tempasimme miekkamme. Naiset pyörtyivät: meidät erotettiin, mutta vielä samana yönä läksimme sovittulle paikalle kaksintaistelua varten.

"Aamu koitti. Kahden todistajani kera olin taistelupaikalla ja odotin sanomattomalla kärsimättömyydellä vastustajaani. Aurinko oli jo noussut ja sen säteet alkoivat jo kuumottaa. Silloin huomasin hänet etäältä. Hän tuli jalkaisin, paitahihասillaan, ainoastaan yhden todistajan seuraamana. Menimme häntä vastaan. Kun hän lähenei meitä, huomasin, että hänen lakkinsa, jota hän piteli käsissään oli täynnä kirsikoita.

"Todistajamme mittasivat kahdentoista askeleen välimatkan. Minun vuoroni oli ensin laukaista; mutta raivoni ja vihani olivat niin suuret, etten voinut luottaa käteni varmuuteen, ja voittaakseni aikaa ja rauhottuakseni luovutin hänelle ensimmäisen laukauksen. Mutta vastustajani hylkäsi sen. Silloin päätettiin, että arpa saisi ratkaista Hän ampui ja hänen luotinsa meni lakkini lävitse. Nyt oli minun vuoroni. Vihdoinkin oli hänen henkensä käsissäni. Katsoin häneen tarkkaavaisesti havaitakseni hänen kasvoillaan edes hiemankaan levottomuuden jälkeä. Ei — siellä seiso i hän pistoolini suun edessä ja haeskeli kypsä kirsikoita lakistaan ja syleksi sydänluita eteensä — ne lentelivät melkein jalkoihini. Hänen kylmäverisytyensä saattoi minut epätoivoon.

"Mitä hyvää minulle on siitä, jos otan hänen henkensä, kun hän panee siihen niin vähän arvoa?"

"Silloin pälkähti häjynkurinen tuuma mieleeni. Laskin pistoolini alas.

"Näyttää siltä", sanoin, 'ettette tällä hetkellä ole kuolintuulella. Haluatte mieluummin syödä aamiaista: En tahdo teitä häiritä.'

"Ette häiritse minua lainkaan', vastasi hän. 'Pyydän, ampukaa vain... tai miten haluatte; teidän vuoronne on ampua ja olen milloin tahansa käytettävänäni.'

"Astuin todistajien kera syrjään ja selitin, ettei tarkotukseni ollut tällä hetkellä ampua; ja niin oli kohta lopussa.

"Erosin palveluksestani ja vetäydyin tänne maalle. Mutta siitä pitäen ei ole kulunut päivääkään, jona en olisi kosta ajatellut. Nyt on hetkeni lyönyt..."

Silvio vetäsi taskustaan kirjeen, jonka oli saanut edellisenä päivänä, ja antoi sen käteeni. Joku — todennäköisesti henkilö, jolla hänen asiansa olivat hoidettavana — kirjotti hänelle Moskovasta, että "kysymyksessä oleva henkilö" aikoo pian mennä naimisiin erään nuoren, kauniin tytön kera.

"Arvaatte kai", sanoi Silvio, "kuka kysymyksessä oleva henkilö on. Matkustan Moskovaan. Saadaanpas nähdä, katsooko hän aivan häidensä edellä kuolemaa silmiin yhtä kylmäverisesti kuin ennen muinoin kirsikoineen."

Näin sanottuaan nousi hän, heitti lakin maahan ja kulki huoneessa edestakaisin kuin tiikeri häkissään. Olin kuunnellut häntä vaiti; omituiset, ristiriitaiset tunteet olivat minut vallanneet.

Palvelija astui sisään ja ilmotti, että hevoset olivat jo valmiina. Silvio puristi voimakkaasti kättäni ja me syleilimme toisiamme. Hän istuutui talonpoikaisille rattaille, joilla oli kaksi arkkua, toinen sisältäen hänen pistoolinsa ja toinen matkatavaransa. Sanoimme vielä kerran hyvästit ja hevoset kiitivät pois.

II.

Useampia vuosia oli kulunut, ja eräät perheasiat vaativat minut asettumaan pieneen kyläpahaseen N:n piirissä. Vaikkakin minulla oli puuhaa maatilallani, en voinut olla huokaamatta ajatellessani huoletonta, vilkasta elämää, jota siihen asti olin elänyt. Vaikeinta oli minun tottua viettämään yöpöyksiä pitkiä, ikäviä talvi- ja kevätiltoja. Päivälliseen asti onnistuin jotenkuten tappamaan ajan jutellen starostan kera,

innostaen työmiehiä ja katsellen uusia tekeillä olevia rakennuksia. Mutta pimeän tullen en tiennyt lainkaan mihin ryhtyä. Vähät kirjat, jotka löysin romuhuoneesta ja kaapista muistin jo ulkoa. Muutamat kertomukset, joita emännöitsijä Kirilovna tiesi — olin jo kuullut moneen kertaan. Talonpoikain laulut alkoivat minua ikävystyttää; olin paennut jo punssin ja muiden juomain turviin, mutta niistä sain päänskipuja. Ja sitä paitsi pelkäsin, totuuden tunnustaakseni, tulevani juopoksi pelkästä surusta — tunsin piirissämme monia sellaisia malleja, ne ovat pahimpia lajiaan.

Läheisiä naapureita ei minulla ollut, lukuunottamatta paria kolmea juoppoa, joiden seurakeskustelu rajottui melkein pelkkiin huokauksiin. Niiden seuraa parempana pidin yksinäisyydenkin. Lopulta päätin syödä päivällistä niin myöhään kuin mahdollista ja mennä levolle niin aikaisin kuin mahdollista. Siten onnistuin iltoja lyhentämään ja päiviä pitentämään; ja minusta oli kaikki hyvin.

Neljän virstan päässä tilaltani oli kartano, joka kuului kreivitär B:lle. Mutta siellä asui ainoastaan hoitaja. Kreivitär oli siellä käynyt ainoastaan kerran, avioliittonsa ensi vuosina ja silloinkin jäänyt sinne vain kuukaudeksi.

Erakkoelämäni toisena keväänä kuulin eräänä päivänä, että kreivitär miehensä kera tulisi viettämään kesää maatilalla. Ja tosiaan saapuikin hän kesäkuun alussa.

Rikkaan naapurin saapuminen on maalla sangen tärkeä tapahtuma. Tilanomistajat ja heidän alustalaisensa puhuivat siitä kaksi kuukautta ennen ja kaksi jälkeen. Mitä minuun tulee, täytyy tunnustaakseni, että tieto nuoren, kauniin naapurittaren saapumisesta kiihotti kovasti mieltäni. Paloin kärsimättömyydestä, haluten häntä nähdä, ja niin päätin seuraavana sunnuntaina hänen tulonsa jälkeen päivällisen syötyäni lähteä linnaan, tervehtimään rouva kreivitärtä lähimpänä naapurina ja alttiimpana palvelijana.

Lakeija vei minut kreivin huoneeseen ja meni tuloni ilmottamaan. Huone oli kookas ja kalustettu kaikella mahdollisella ylellisyydellä. Seinävarsilla seisoivat kaappeja kirjoja täytenään, ja jokaisen kaapin päällä bronssinen rintakuva. Marmorikamiinin yläpuolella oli suuri peili. Lattialle oli levitetty villakangas ja se peitetty persialaisilla matoilla. Kun olin erakolassani vierastunut kaikista ylellisyydesineistä enkä ollut pitkiin aikoihin nauttinut rikkauten näkemisestä, valtasi minut eräänlainen arkuus, ja minä odotin kreivin ilmestymistä samallaisella pelolla kuin maalaisanoja ministeriä, jolle tahtoo tulla esitetyksi.

Ovi aukeni ja kaunis, noin kolmenkolmatta vuotias mies astui sisään. Kreivi otti minut vastaan mitä suurimmalla, herttaisimmalla tavalla. Rohkaisin mieleni ja tahdoin selittää tuloni syyn, mutta en ehtinyt sitä saada esiin, kun hän jo mitä ystävällisimmin toivotti naapurin tervetulleeksi. Istuuduimme. Hänen vapaa, miellyttävä pakinansa karkotti pian saamattoman arkuuteni; ja olin jo saanut takaisin tavallisen kylmäverisyyteni, kun äkkiä näyttäytyi kreivitär — ja hämini oli suurempi entistään. Hän oli todellakin kaunis rouva. Kreivi esitti minut. Tahdoin näyttää vapaalta, mutta mitä enemmän ponnistelin esiintyäkseni luonnollisesti, sitä saamattomammaksi ja hämmentyneemmäksi tunsin itseni. Antaakseen minulle aikaa tyyntyäkseni, alkoivat uudet tuttavani puhella keskenään, ikäänkuin näyttääkseen, että kohtelivat minua ilman muodollisuuksia ja kuten vanhaa hyvää ystävää.

Sillävälin olin noussut, kävelin huoneessa sinne ja tänne, katsellen kirjoja ja maalauksia. En juuri ymmärrä maalaustaidetta, mutta muuan taulu veti huomioni puoleensa. Se oli jokin sveitsiläinen maisema, mutta minun silmiini ei pistänyt tekotavan etevyys, vaan se seikka, että taulun oli lävistänyt kaksi kuulaa; molemmat reiät olivat aivan päälletysten.

"Oivallinen laukaus!" huomautin kreiviin kääntyen

"Niin", sanoi hän, "sangen merkillinen laukaus. Oletteko perehtynyt ampumiseen?" jatkoi hän.

"Jokseenkin hyvin", vastasin sangen iloissani siitä, että keskustelu oli kääntynyt aiheeseen, josta minäkin voin puhua mukana. "Luulen, että saan sattumaan korttiin kolmenkymmenen askeleen päästä, — tietysti edellyttäen, että pistooli on minulle tuttu ennaltaan."

"Todellakin?" sanoi kreivitär eloisan harrastuksen ilmeellä. "Ja sinä, kultaseni, saatko sinäkin kolmenkymmenen askeleen päästä korttiin sattumaan?"

"Voimmehan jonakin lähimmistä päivistä koettaa", vastasi kreivi. "Aikoinani en ollut mikään huono ampuja, mutta viiteen vuoteen en ole pistooliin enää koskenut."

"Oi", huomautin, "silloin löisin vetoa, että ammutte ohi kahdenkymmenen askeleen päästäkin. Pistoolilla ampuminen vaatii päivittäistä harjoitusta. Tiedän sen kokemuksesta. Rykmentissämme kävin parhaasta ampujasta. Sitte en sattumalta ottanut pistoolia käteeni kokonaiseen kuukauteen, omani oli näet korjattavana ja uskokaa pois, herra kreivi, kun aloin jälleen ampua, ammuin neljä kertaa peräkkäin pullon ohitse kahdenkymmenen askeleen päästä. Kapteenimme, hauska, hyväntahtoinen veitikka, sattui

olemaan saapuvilla ja sanoi: 'Helkkarissa, toveri, ethän voi saada edes pulloakaan kallistumaan! Sepäs vasta raiittiutta!' Ei, uskokaa pois, herra kreivi, täytyy alituisen harjotella itseään, muuten ruostuu. Paras ampuja, jonka olen konsaan tuntenut, käsitteli pistoolia joka päivä, ampui vähintään kolme kertaa päivällisen edellä. Sitä unhotti hän yhtä vähän kuin viinaryyppyyään ruuan alle."

Kreiviä ja kreivitärtä näytti miellyttävän se, että olin tullut puheliaaksi.

"Ja millainen ampuja hän sitte oli."

"No, jos hän esimerkiksi näki kärpäsen seinällä, — te nauratte, rouva kreivitär — mutta se on tosiaankin niin — kun hän sattumalta näki kärpäsen, huusi hän: 'Tuos, Kuska, pistoolini!' Kuska tuo ladatun pistolin. Pau, kärpänen on nuuskana seinässä."

"Sepäs taitoa!" huudahti kreivi. "Ja mikä hänen oli nimensä?"

"Silvio, herra kreivi."

"Silvio!" huusi kreivi hypähtäen pystyyn. "Oletteko tuntenut Silvion?"

"Olenkoko tuntenut! Olimme hyvät ystävät; häntä pidettiin rykmentissämme omaan väkeen kuuluvana! mutta viiteen vuoteen en ole hänestä kuullut mitään. Olette siis tekin hänet tuntenut, herra kreivi?"

"Niin, olen tuntenut hänet, sangen hyvin. Eikö hän kentiesi ole teille koskaan kertonut omituisesta tapahtumasta elämässään?"

"Tarkotatte kai korvapuustia, jonka hän kerran sai tanssiaisissa eräältä taivastelijalta."

"Eikö hän sanonut teille tämän taivastelijan nimeä?"

"Ei... mutta herra kreivi", huudahdin, aavistaen asian oikean laidan, "pyydän anteeksi, en tiennyt... olisitteko te kentiesi hän?"

"Olen, minä itse", vastasi kreivi tavattoman hämillään. "Ja tämä luotien lävistämä taulu on muisto viimeisestä kohtauksestamme."

"Oi, pyydän, rakas", sanoi kreivitär, "älä puhu siitä. Minua kauhistuttaa, kun kuulen tuota juttua mainittavan."

"Ei", vastasi kreivi, "minun täytyy herralle kertoa kaikki. Hän tietää, kuinka loukkasin hänen ystävänsä, ja on kohtuullista, että hän saa myös tietää, kuinka Silvio kosti."

Kreivi sysäsi minulle istuimen ja minä kuuntelin uteliaalla jännityksellä seuraavaa kertomusta: "Ensimmäisen kuukauden, *honey moon*, vietimme täällä, tällä tilalla. Tähän taloon liittyi elämäni onnellisimman samoinkuin tuskallisimmankin silmänräpäyksen muisto.

"Eräänä iltana olimme ratsastamassa. Vaimoni hevonen pillastui, häntä alkoi pelottaa, hän laskeutui maahan ja pyysi minua taluttamaan hevostaan, hän itse menisi jalkaisin kotiin. Siellä näin oven edessä matkarattaat. Minulle ilmoitettiin, että muuan herra odotti huoneessani ja oli kieltäytynyt ilmoittamasta nimeään, oli vain sanonut, että hänellä on asioita suoritettavana kanssani. Menin huoneeseen ja pimeänhämärässä näin pitkäpartaisen, pölyttyneen miehen. Hän seisoj kamiinin luona. Menin hänen luoksensa ja koetin hänen piirteitään muistella.

"'Etkö tunne minua, kreivi?' sanoi hän väräjäväällä äänellä.

"'Silvio!' huusin minä.

"Ja täytyy tunnustaakseni, että tunsin hiusteni nousevan pystyyn.

"'Niin, se olen', jatkoi hän. 'Minulla on vielä laukaus puolellani, olen tullut sen ampumaan. Oletko valmis?'

"Sivutaskusta näin pistoolin pistävän esiin. Mittasin välimatkaa kaksitoista askelta ja pyysin häntä heti ampumaan, ennenkuin vaimoni ehtisi sisään. Hän vitkasteli ja tahtoi valoa. Tuotiin kynttilöitä.

"Suljin oven ja kielsin päästämästä ketään sisään, ja sitte vaadin vielä kerran häntä ampumaan. Hän kohotti pistoolinsa ja tähtäsi... Minä luin sekunteja. Ajattelin häntä, vaimoani... kului kamala minuutti... Silvio laski alas aseensa.

"'Minusta on ikävää', sanoi hän, 'mutta pistoolini ei ole ladattu kirsikoilla... luodit ovat niin raskaita... mutta johtuipa mieleeni: tämä ei näytä kaksintaistelulta, vaan murhalta. En ole tottunut ampumaan

asetonta miestä. Alkakaamme kuten muinenkin: heittäkäämme arpaa, kenen on ensiksi ammuttava.'

"Päätäni pyörrytti... luulen, että hylkäsin tarjouksen... vihdoinkin oli toinen pistooli ladattuna. Käärimme pari paperilappua, panimme ne lakkiin, jonka kerran olin ampunut puhki. Vedimme arpaa. Minä voitin toistamiseen.

"Sinulla on hittolaisen onni, kreivi', sanoi hän nauraen tavalla, jota en kina voi unhottaa.

"En tiedä, kuinka oli laitani ja kuinka hänen onnistui minut pakottaa — mutta minä ammuin ja luoti sattui tähän tauluun."

Kreivi osotti läväistyä maisemaa. Hänen kasvonsa olivat tulipunaiset. Kreivitär oli valkoisempi kuin hänen taskuliinansa ja minun oli vaikea pidättää huudahdustani.

"Ammuin siis", jatkoi kreivi. "Ammuin harhaan, luoja kiitos... sitte tähtäsi Silvio... tällä kertaa näytti hän todellakin hirvittävältä. Äkkiä aukenee ovi. Mascha syöksee sisään ja heittäytyy kaulaani. Hänen läsnäolonsa antoi minulle jälleen rohkeutta.

"Kultaseni', sanoin, 'etkö sitte näe, että teemme vain pilaa? Kuinka pelästynyt olet! Mene, mene, juo lasi vettä ja palaa sitte takaisin. Esitän sinulle sitte vanhan, hyvän toverin.'

"Mascha yhä epäröi.

"Sanokaa minulle, onko totta, mitä mieheni sanoo?' kysyi hän kääntyen hirveään Silvioon. 'Onko totta, että on vain leikki kysymyksessä?'

"Hän laskee aina leikkiä, kreivitär', vastasi Silvio. 'Eräänä päivänä antoi hän minulle leikillään korvapuustin, leikillään ajoi hän luodin lakkiini; leikillään ampui hän äsken ohitseni. Nyt sallittaneen minunkin laskea hieman leikkiä...'

"Näin sanoen aikoi hän minua tähdätä — vaimoni ollessa läsnä!

"Mascha heittäytyi hänen jalkoihinsa.

"Nouse, Mascha! Älä häpäise itseäsi!" huusin raivoissani. 'Ja te, herra, lakkaatteko pilkkaamasta vaimoani? Tahdotteko ampua vai ette?'

"Enkä ammu', vastasi Silvio. 'Olen tyytyväinen. Tahdoin nähdä sinut hämmentyneenä ja pelokkaana. Pakotin sinut ampumaan itseäni; olen tyytyväinen. Tulet aina minut muistamaan; jätän sinut omantuntosi valtaan.'

"Hän astui askeleen ovea kohden; mutta kynnyksellä hän pysähtyi, heitti katseen ammuttuun tauluun ja laukaisi, melkein tähtäämättä ohitse menen pistoolinsa hänkin.

"Vaimoni pyörtyi. Palvelijat eivät tohtineet pidättää Silviota, vaan katsoivat häntä kauhuissaan. Hän laskeutui portailta ja huusi ajajaa, ja ennenkuin olin päässyt oikein tajulleni, oli hän jo poissa."

Kreivi vaiken.

Täten kuulin lopun kertomuksesta, jonka alku oli niin kiinnittänyt mieltäni. Sankaria en ole enää senkoommin nähnyt. Väitetään, että Silvio kapinan aikana olisi kuulunut Alexanteri Ypsilantin johtamaan harhauskoisten joukkoon ja kaatunut taistelussa Skullenin luona.

Aatelisneiti talonpoikaistyttönä.

Ivan Petrovitsch Berestoffin maatila sijaitsi eräässä etäisimmistä kuvernementeistamme. Nuoruudessaan oli hän palvellut kaartissa, mutta vuonna 1797 ottanut eronsa ja asettunut tilalleen, jota ei enää milloinkaan jättänyt. Hän oli nainut neidin, joka tosin oli aatelista sukuperää, mutta eli niukoissa olosuhteissa. Tämä kuoli lapsivuoteeseen, miehensä ollessa poissa, eräällä etäisellä syrjätilallaan. Leskeksi jäätyään löysi hän pian lohdutusta taloudellisista puuhistaan. Hän rakensi talon oman piirustuksensa mukaan ja perusti kutomatehtaan; hän laittoi rahalliset asiat kuntoon ja koko tienoo alkoi häntä pitää järkevänä ihmisenä — mielipide, josta eivät koskaan olleet erimielisiä ne naapurit, jotka perheidensä ja koiriensa seuraamina kävivät hänen luonansa. Arkipäivinä oli hän puettu venäläiseen mekkoon, sunnuntaisin päällystakkiin kotona valmistetusta kankaasta; hän hoiti itse laskut eikä lukenut sen lisäksi muuta kuin senaatinlehteä.

Hän oli yleisesti rakastettu, vaikkakin kansa piti häntä liian ylpeänä; ainoastaan lähin naapuri, Gregor

Ivanovitsch Muronski, ei voinut sopia hänen kanssaan.

Tämä oli venäläinen aatelismies vanhaa mallia. Tuhlattuun Moskovassa suurimman osan omaisuuttaan ja samoihin aikoihin jäätyään leskeksi, palasi hän vielä säästyneelle maatilalleen, jossa hän nyt eli huikentelevaista elämäänsä, joskin nyt hieman toiseen tapaan. Hän perusti englantilaisen puutarhan, johon hän hävitti melkein kaiken, mitä hänellä vielä oli. Hänen hevospoikansa olivat puettu englantilaisen jockeyn tavoin, hänen tyttärensä kasvattajatar oli englantilainen. Pellot viljeltiin englantilaiseen tapaan.

"Mutta vieraat kaavat eivät venäläistä leipää lisää", ja huolimatta tuntuvasta menojen korotuksesta eivät tulot ottaneet lisääntyäkseen. Maallakin oli hän löytänyt keinoja tehdäkseen uusia velkoja. Mutta yhtähyvin ei häntä kukaan pitänyt muuna kuin hulluna, sillä hän oli kuvernementin tilanomistajista ensimmäinen, joka panttasi tiluksensa kiinnityslainaa vastaan — toimenpide, jota siihen aikaan pidettiin tavattoman sekavana ja uskaliaana. Hänen moittijoihinsa kuului myös Berestoff, joka käytti voimakkaimpia sanoja hänestä puhuessaan. Hänen luonteensa pääominaisuus oli viha moisia uudistuksia vastaan. Hänen oli mahdoton puhua tyyneesti naapurin englantilaiskiihkosta ja hän käytti joka tilaisuutta tätä arvostellakseen.

Kun hän näytteli omistamiaan laitoksia vierailleen ja hänen käytännöllinen järjestyksensä houkutteli vieraan ylistyssanoihin, sanoi hän ironisesti hymyillen:

"No niin, meillä ei ole kuten naapuri Gregor Ivanovitschilla. Kuinka voisimme tuhlata kaikkemme englantilaisiin tapoihin! Olemme iloiset, venäläiseen tapaan voimme nälän pitää loitolla."

Tällaiset pilapuheet tulivat Gregor Ivanovitschin korviin — tietysti kulkiessaan täydennettynä ja koristeltuna. Englantilaiskiihkoilija voi sietää arvostelua yhtä vähän kuin sanomalehtimiehiämme. Hän raivosi ja nimitteli panetteliensa karhuksi ja maanmoukaksi.

Sellaiset olivat molempain tilanomistajain välit keskenään, kun Berestoffin poika saapui maalle. Hänet oli kasvatettu X:n yliopistossa ja halusi antautua sotilasuralle; mutta siihen ei hänen isänsä tahtonut antaa suostumustaan. Mutta siviilivirkoihin ei nuorella miehellä ollut lainkaan mieltymystä. Kumpikaan ei tahtonut antaa perään ja niin eleli nuori Alexis edelleen toimetonna, vapaana herrana, samalla kuitenkin antaen viiksiensä kasvaa. [Aikaisemmin saivat Venäjällä ainoastaan sotilashenkilöt kantaa viiksiä.]

Alexis oli pohjaltaan kelpo poika, ja olisi tosiaankin ollut vahinko, jollei hän koskaan olisi saanut solakkaa vartaloaan näyttää sotilaspuvussa — jollei hän olisi saanut näyttäytyä hevosen selässä, vaan siihen sijaan kyyröttää kansliassa. Naapurit, jotka hänet metsästysretkillä näkivät aina etunenässä, huolimatta siitä, minne tie vei, väittivät kaikki yksimielisesti, ettei hänestä kuunaan tulisi kunnan virkamiestä. Kaikki nuoret naiset olivat panneet hänet merkille ja heittivät sopivissa tilaisuuksissa salavivhaan hänelle silmäyksiään; mutta Alexis välitti heistä vähät ja he saivat pitää hänen haluttomuutensa salaisiin lemmeiliittoihin hyvänä. Itse asiassa kulki erään hänen kirjeensä osote kopioituna heidän keskuudessaan kädestä käteen: "Akulina Petrovna Kurotschkin, Moskova, Alexisluostarin vastapäätä, kupariseppä Saveljeffin talo, ja teitä pyydetään nöyrimmästi antamaan tämä kirje A.N.R:lle."

Kukaan lukijoistamme, joka ei ole asunut maalla, ei voi käsittää, kuinka lumoavia nämä nuoret maalaisneitoset ovat! Puhtaammassa ilmassa, puutarhojen varjossa kasvaneina, ammentavat he elämäntuntemuksensa yksinomaan kirjoista. Yksinäisyys, vapaus ja lukeminen kehittää heissä aikaisin tunteita ja intohimoja, jotka kaupunkiemme kaunottarille ovat vieraita. Maalaisille nuorille naisille on postikellon helkyntä kokonainen elinvaihe, matka lähimpään kaupunkiin on tärkeä tapahtuma, jonkun vieraan käynti jättää mieleen kauvan kestäviä, ikuisia muistoja. Luonnollisesti on jokaisella vapaus pitää heidän omituisuuksiaan pilkkanaan; mutta pinnallisten katsojain pilkka ei kykene painamaan varjoon heidän todellisia hyviä ominaisuuksiaan, joista etevin on luonteen riippumattomuus, mitä ilman ei Jean Paulin mukaan voi olla mitään inhimillistä suuruutta. Pääkaupunkien naiset voivat kentiesi saada paremman kasvatuksen; mutta seuraelämä kuluttaa pian heidän luonteensa omituisuudet ja muovaa heidän sielunsa yhtä samanmalliseksi kuin heidän hiuslaitteensakin. Siinä ei ole kiittämistä eikä moittimista; kumminkin *nota nostra monet*, kuten antikinen oppinut sanoo.

Voi helposti käsittää, minkä vaikutuksen Alexis teki nuoriin neitosiin. Hän oli ensimmäinen, joka heistä näytti synkältä ja toiveissaan pettyneeltä; ensimmäinen, joka meille puhui hävitetyistä iloistaan ja lakastuneesta nuoruudestaan; sitäpaitsi kantoi hän surusormusta, johon oli kuvattu vainajan pää. Tämä kaikki oli uutta tällä paikkakunnalla.

Nuoret tytöt aivan hassahtuivat häneen.

Mutta Liisa — tai Betsy, kuten Gregor Ivanovitsch häntä tavallisesti nimitti — Liisa, anglokihkoilijan

tytär, oli erittäinkin häneen mielistynyt. Heidän vanhempansa eivät käyneet toistensa luona. Hän ei ollut nähnyt Alexia, ja tämä oli sentään kaikkien naapurityttöjen puheenaiheena. Liisa oli seitsentoistavuotias. Hänen mustat silmänsä ikäänkuin valaisivat hänen tummia ja sangen suloisia kasvojaan. Hän oli ainoa lapsi ja sentähden hemmoteltu. Hänen vallattomuutensa ja alituinen hyvä tuulensa ihastutti hänen isäänsä ja saattoi kasvattajattaren epätoivoon. Tämä oli luulosairas, nelikymmeninen vanha piika, nimeltään miss Jackson, maalasi kasvojaan ja kulmakarvojaan, luki "Pamelan" kaksi kertaa vuodessa, sai palkkaa 2,000 ruplaa ja ikävöi kuollakseen barbarisen Venäjän aroilla.

Liisaa hoiti Nastja, joka vaikkakin hieman vanhempi, oli yhtä vallaton kuin emäntänsäkin. Nastja piti kovasti emäntänsä puolta; sanalla sanoen, Nastja oli paljo tärkeämpi henkilö Anossoffin maatilalla kuin konsanaan uskottu kamarineiti ranskalaisissa murhenäytelmissä.

"Saanko mennä ulos?" kysyi kerran Nastja emäntäänsä pukiessaan.

"Kyllä; mihin menet sitte?"

"Tugilovoon, Berestoffille. Heidän kokkinsa rouvalla on tänään nimipäivät ja eilen kutsuivat he meidät päivälliselle."

"Merkillistä", sanoi Liisa. "Herrasväet ovat vihollisia mutta palvelijat ovat keskenään ystävällisellä jalalla."

"Mitä herrasväki meihin kuuluu?" vastasi Nastja; "Ja sitä paitsi kuulun teille enkä teidän isällemme ja ettehan te ole vielä riidellyt nuoren Berestoffin kera, taistelkoot vanhukset taisteluojaan keskenään, jos heitä huvittaa."

"Koitapas, Nastja, saada Alexis Berestoff nähdäksesi ja sano sitte minulle, miltä hän näyttää ja mikä hän on miehiään."

Nastja lupasi, ja Liisa odotti kärsimättömästi hänen palaamistaan. Vihdoin illan suussa näyttäytyi Nastja.

"No, Lisaveta Gavrilovna", sanoi hän huoneeseen astuttuaan. "Olen nähnyt nuoren Berestoffin ja katsellut häntä oikein kuvallisesti; olimme kaiken päivää yksissä."

"Kaiken päivää yksissä! Kerro, kerro minulle, mitä on tapahtunut!"

"Jos tahdotte — hyvä. Menimme sinne, minä, Anissja Jegorovna, Nenila, Dunka — —"

"Hyvä, hyvä, tiedän. No, ja sitte?"

"Sallikaa, että kerron kaiken järjestyksessään. Saavuimme juuri ruoka-aikaan. Huone oli väkeä täytenään. Siellä olivat Kolbinskit, Sacharevskit, kirjurin rouva tyttärineen, Shluedinkit ja — —"

"No ja Berestoff?"

"Mutta odottakaahan vähäsen. Sitte istuuduimme pöytään. Kirjurin rouva kunniasijalla, minä hänen rinnallaan — tyttäret murjottivat, mutta mitä se minuun kuului..."

"Hyvä isä, Nastja, kuinka pitkäpiimäinen olet noine yksityisseikkoinesi!"

"Mutta tepäs olette kärsimätön! No, sitte, nousimme pöydästä... kolme tuntia olimme istuneet ruuan ääressä ja kaikki oli niin oivallista. Syötyämme menimme puutarhaan pallosille, ja silloin näyttäytyi nuori herra."

"No, no, onko totta, että hän näyttää niin kauniilta?"

"Ihmeen kaunis! Niin ihana! Pitkä, solakka ja niin punaposkinen — —"

"Tosiaankin! Ja minä olen häntä aina kuvitellut kasvoiltaan vaaleaksi. No, ja kehen hän on? Näyttikö hän surulliselta tai mieltivältä —?"

"Hyvä isä, ei lainkaan! En kuunaan ole nähnyt hilpeämpää ihmistä. Hänen pisti päähänsä leikkiä kerallamme pallosilla."

"Teidän kerallanne! Mahdotonta!"

"Ei lainkaan mahdotonta. Vieläpä hän koetti ottaa meitä kiinnikin ja suudella."

"Sano mitä sanot, Nastja, mutta tämä on satuja vaan."

"Sulin totuus! Tuskin pääsin hänestä eroon. Hän tahtoi olla kaiken päivää luonani."

"Mutta sanovathan ihmiset, että hän on rakastunut eikä katso kehenkään ihmiseen."

"Sitä en tiedä; mitä minuun tulee, katsoi hän minua liiaksikin, samoin Tanjaa ja kirjurin tytärtä ja Pascha Kolbinskia myös; totta puhuen ei hän loukannut ketään — hän on niin herttainen."

"Nämähän ovat ihmeellisiä juttuja. Ja mitä hänestä sanottiin kotonaan?"

"Sanottiin, että hän on sangen kaunis herra — niin hyvä, niin iloinen. Vain yksi hänessä oli moitittava — häntä huvittaa liiksi juosta tyttöjen jälestä. Mutta minusta se ei ole niin suuri onnettomuus — ajan mukaan hän kyllä vakaantuu."

"Tahtoisin niin mielelläni hänet nähdä!" sanoi Liisa huoaten.

"Mikäs sitte estää! Tugilovo ei ole kaukana täältä — ainoastaan kolme virstaa: tehkää kävelyretki tai ratsastusmatka sinne päin; varmaankin hänet tapaatte. Hän lähtee aamuisin varhain pyssyineen metsälle."

"Ei, ei se käy. Hän voisi ajatella, että juoksen hänen jälestään. Sitäpäitse ovat isämme vihoin keskenään, niin että minun on mahdotonta tehdä hänen kanssaan tuttavuutta... mutta... ah, Nastja, tiedätkös mitä, minä pukeudun talonpoikaistytöksi!"

"Niin todellakin! Pukeutukaa karkeaan paitaan ja sarafaniin ja kulkekaa ujoilematta Tugilovoon päin; lyön vetoa ettei Berestoff kulje välinpitämätönnä ohitse."

"Ja minä osaan täkäläisiä talonpoikaisnaisia matkia niin mainiosti! Ah, Nastja, rakas Nastja! Mikä oivallinen päähänpisto!"

Ja Liisa pani maata aikeissa viedä tuumansa perille

Seuraavana päivänä istui hän kauan aiettaan tarkemmin miettien, lähetti sitte ostamaan karkeaa liinakangasta, sinistä noukkinia ja vaskinappeja. Nastjan avulla teki hän paidan ja sarafanin ja pani kaikki palvelijat neula käteen, jotta kaikki oli valmiina illaksi. Liisa koetti uutta komeuttaan ja täytyi hänen tunnustaa peilin edessä, ettei hän vielä koskaan ollut esiintynyt niin edukseen. Hän harjoitteli vielä kerran osaansa, niijasi syvään ja pudisteli moneen kertaan päätänsä, puhui talonpoikaismurretta ja peitti nauraessaan kasvonsa hihallaan, joka kaikki saavutti Nastjan hyväksymisen.

Yksi vain oli vaikeaa: hän koetti avojaloin kulkea pihan ylitse, mutta piikit pistelivät hänen hentoja jalkojaan ja hiekka ja kivet tuntuivat hänestä sietämättömiltä. Mutta Nastja tiesi keinon tähänkin: hän otti mitan Liisan jaloista ja riensi pian lampuri Trofinille, jolta hän tilasi parin mitanmukaisia niinivirsuja.

Koitti tuskin seuraava aamu, kun Liisa jo oli hereillä. Koko talo nukkui vielä. Nastja odotti lampuria portilla. Torvi törähti ja kylän lammaskatras kulki kartanon ohitse. Nähtyään Nastjan antoi Trofin hänelle pienen, kirjavan kenkäparin, josta hän sai puolen ruplaa. Liisa jatkoi tynesti pukeutumistaan talonpoikaistytöksi; kuiskattuaan Nastjalle määräyksensä miss Jacksoniin nähden, pujahti hän takaportaista puutarhaan ja juoksi vapaaseen luontoon.

Aamurusko punasi jo itäistä taivaanrantaa ja kultaiset pilvenhattarat näyttivät odottavan aurinkoa ikäänkuin hoviliehakot, jotka tähystelevät hallitsijansa saapumista. Kirkas taivas, aamun raittiutensa, kaste, keveät tuulenhenkäykset ja lintujen liverrys täyttivät Liisan sydämen lapsellisella ilolla. Pelko kohdata jonkun tuttavan näytti antavan siivet hänen jaloilleen. Kun hän saapui metsään, joka oli hänen isänsä tilusten rajalla, kulki hän hiljemmin. Täällä tahtoi hän Alexia odottaa.

Kiihkeästi sykki hänen sydämensä, hän tuskin tiesi miksi; mutta eikö nuoruuden kepposiin liittyvässä pelossa juuri ole niiden pääviejätys? Liisa tunkeutui metsän synkinpään syvyyteen. Kaukaa kaikuva puronlirinä tuntui toivottavan nuorta tyttöä tervetulleeksi. Hänen iloisuutensa hieman hilliintyi. Vähitellen vaipui hän suloisiin unelmiin. Hän ajatteli... mutta kuinka olisi mahdollista tarkoin kuvailla, mitä seitsentoistavuotias nuori tyttö ajattelee ollessaan kevätaamuna viiden aikaan yksin metsässä. Ja niin kulki hän ajatuksissaan tietä, jota molemmin puolin korkeat puut varjostivat kunnes hänet äkkiä pelästytettiin kauniin metsäkoiran haukunta. Liisa kirkaisi. Samassa kuului ääni, joka huusi:

"Huut, Spogar, huut!..."

Ja nuori metsästäjä astui esiin pensaan takaa.

"Älä pelkää, rakas lapsi", sanoi hän Liisalle. "Koirani ei pure."

Liisa oli jo tointunut pelästyksestään ja osasi käyttää olosuhteita hyväkseen.

"Mutta, armollinen herra", sanoi hän, teeskennellen osaksi ujoutta, osaksi pelkoa, "pelkään niin että .. katsokaas sitä vain, se näyttää niin vihaiselta, voisi taasen törmätä valloilleen."

Alexis — onhan hänet jo tunnettu — oli sillävälän katsellut tarkkaavaisesti nuorta talonpoikaistyttöä.

"Tahdon sinua saattaa, koska niin pelkää. Sallithan, että saatan sinua."

"Kuka sinua voisi estää?" vastasi Liisa. "Vapaus vapaille, ja onhan tiellä tilaa kaikille."

"Mistä tulet?"

"Prilutschinasta. Olen seppä Vasilin tytär ja minun piti kerätä sieniä."

(Liisalla oli niinikori kainalossaan.)

"Ja sinä, herra? Sinä kai olet Tugilovosta?"

"Niinpä olen. Olen nuoren herran kamaripalvelija."

Alexis koetti sovittaa asemansa seuralaisensa mukaan; mutta Liisa katsoi häneen ja purskahti nauruun.

"Jopa pääsi valhe", sanoi hän. "En ole niin tuhma kuin luulet. Näen, että olet nuori herra itse."

"Ja mistä sen näet?"

"Kaikesta."

"Mutta —?"

"No, kuinka olisi mahdollista, ettei voisi erottaa herraa palvelijasta! Sinähän kannat toista pukua, puhut toisin ja huudat koiraasikin aivan vieraalla nimellä."

Alexia miellytti Liisa yhä enemmän, ja kun hänen tapansa ei ollut paljo kursailla nuorten talonpoikastyttöjen edessä, tahtoi hän häntä syleillä; mutta Liisa hypähti syrjään ja samalla näytti niin tuimannäköiseltä, että Alexia tavattomasti huvitti; kuitenkin jätti hän enemmät kiinnitavottelut sikseen.

"Jos toivotte, että edelleenkin olemme hyviä ystäviä", sanoi hän arvokkaasti, "niin suvaitkaa olla unhottamatta itseänne."

"Kuka sinulle on sellaista viisautta opettanut?" sanoi Alexis nauraen.

"Olisikohan se hyvä tuttuni Nastenka, herrattarenne kamarineiti?
Kulkeeko kulttuuri nyt sellaisia teitä?"

Liisa tunsu poikenneensa osastaan ja paransi heti virheensä.

"Mutta mitä pistääkään päähäsi!" sanoi hän. "Luuletko, etten milloinkaan ole ollut herrastalossa. Elkää luulkokaan; olen yhtä ja toista nähnyt ja kuullut. Muuten — jos lörpöttelen tässä kerallasi, en löydä yhtään sientä. Mene, herra, tietäsi ja minä menen myös. Hyvästi..."

Ja Liisa tahtoi mennä.

Alexis tarttui hänen käteensä.

"Mikä nimesi on, kultaseni?"

"Akulina", vastasi Liisa koettaen vapauttaa sormiaan Alexin käsistä.

"Päästäkää minut, herra, on jo aika mennäkseni kotiin."

"No, ystäväni Akulina, tulen aivan varmasti käymään isäsi, seppä Vasilin luona."

"Miksi niin?" vastasi Liisa vilkkaasti. "Älkää herran tähden tehkö sitä! Jos kotonani huomataan, että olen metsässä kulkenut herrojen kera, käy minulle pahasti; isäni, seppä Vasili, löisi minut kuoliaaksi."

"Mutta minun täytyy ehdottomasti nähdä sinua vastakin."

"No, sitte tulen huomenna tänne jälleen sieniä keräämään."

"Mihin aikaan?"

"No, vaikka aamulla."

"Akulina kulta, tahtoisin sinua suudella, mutta en uskalla. Huomenna siis tähän aikaan, eikö niin?"

"Niin, niin!"

"Ethän vain minua narraa?"

"En."

"Vanno se."

"No, pyhän perjantain kautta, minä tulen varmaan."

Nuoret erosivat. Liisa riensi metsästä pois, juoksi yli peltojen, pujahti puutarhaan ja syöksi nurinniskoin vahtihuoneeseen, jossa Nastja odotti. Siellä muutti hän pukua, antoi hajanaisia vastauksia uskottunsa kysymyksiin ja meni sitte asuinhuoneeseensa. Pöytä oli katettu, aamiainen valmiina ja miss Jackson, joka jo oli maalattu ja sonnustettu, leikkeli ohuita voileipäviipaleita. Hänen isänsä kiitteli häntä aikaisesta aamukävelystään.

"Mikään ei ole terveellisempää", sanoi hän, "kuin nousta varhain aamulla."

Ja sitte mainitsi hän useampia esimerkkiä pitkästä iästä, esimerkkejä, jotka hän oli ottanut englantilaisista aikakauslehdistä, liittäen niihin huomautuksen, ettei kukaan niistä, jotka olivat eläneet sadan vuoden vanhaksi, ollut itseään henkisesti rasittanut, vaan kaikki olivat niin talvella kuin kesälläkin nousseet aamun koitteessa.

Liisa ei häntä kuunnellut. Hengessään eli hän vielä kerran läpi kaiken, mitä hänen aamukävelyllään oli tapahtunut ja kertasi mielessään Akulinan koko keskustelun nuoren metsästäjän kera, ja hänen omaatuntoaan alkoi pistellä. Turhaan koetti hän vakuutella itseään, että heidän keskustelunsa oli pysynyt sopivaisuuden rajoissa etteikä hänen kepposestaan voinut koitua mitään seurauksia.

Hänen omatuntonsa puhui äänekkäämmin kuin ymmärryksensä. Lupaus, jonka hän oli tehnyt huomiseksi, vaivasi häntä enemmän kuin mikään muu, ja hän oli aivan aikeissa rikkoa juhlallisen valansa. Mutta eikö Alexis voinut, turhaan häntä odotettuaan, tulla kylään katsomaan todellista Akulinaa, seppä Vasilin tyttäreltä, — paksua, rokonarpista tyttöä — ja siten päästä hänen kevytmielisen kepposensa perille? Tämä ajatus pelästyi Liisaa pahoin, ja niin päätti hän seuraavana aamuna uudestaan esiintyä metsässä Akulinana.

Alexis puolestaan oli ihastunut. Kaiken päivää ajatteli hän uutta tuttavuuttaan; tumman kaunottaren kuva ei yölläkään poistunut hänen mielestään. Tuskin koitti aamu, kun hän oli valmiiksi pukeutunut. Hänellä ei ollut aikaa edes ladata kiväriään, vaan meni Spogarinsa seurassa metsään ja riensi kohtaupaikalle.

Kului melkein puoli tuntia sietämättömässä odotuksessa; vihdoinkin näki hän pensasten välistä pilkkuvan sinisen sarafanin ja riensi armasta Akulinaansa vastaan. Tämä hymyili hänen ihastuneelle kiitollisuudelleen; mutta Alexis huomasi kohta, että tytön kasvoilla oli surun ja huolen merkkejä. Hän tahtoi ehdottomasti tietää syyn.

Liisa tunnusti, että hänen tänne tulonsa näytti hänestä kevytmieliseltä, että hän sitä katui, ettei tällä kertaa ollut tahtonut rikkoa lupaustaan, mutta että tämä kohtaaminen oli viimeinen ja pyysi nuorta herraa lopettamaan tuttavuuden, joka ei voinut viedä mihinkään hyviin seurauksiin.

Tämän kaiken puhui hän tietysti maalaisella murteella. Mutta ajatukset ja tunteet, jotka yksinkertaiselle talonpoikaistyölle olivat niin tavattomat, saivat Alexin kummiinsa. Hän käytti koko puheliaisuutensa taivuttaakseen Akulinaa päätöksestään luopumaan: hän vakuutti tälle aikeidensa puhtautta, lupasi olla milloinkaan antamatta katumisen aihetta ja rukoili tyttöä, ettei tämä ryöstäisi häneltä iloa — iloa ainoastaan nähdä toisiaan, vaikkapa vain kerran viikossa. Hän puhu intohimon kieltä ja oli tällä hetkellä todellakin rakastunut.

Liisa kuunteli häntä vaieten.

"Lupaa minulle", sanoi hän vihdoinkin, "ettet tule kylään milloinkaan minua katsomaan etkä keltään minua kysele. Lupaa minulle, ettet etsi mitään muita kohtauksia kanssani kuin ne joihin suostun."

Alexis aikoi vanna pyhän perjantain kautta, mutta Liisa keskeytti hänet hymyillen.

"Valaa en halua, sanasi riittää minulle."

Sitte kulkivat he ystävällisesti pakinoiden metsässä ympärinsä, kunnes Liisa vihdoinkin sanoi:

"On jo aika lähteä kotiin."

He erosivat, ja kun Alexis oli jälleen yksin, ei hän voinut käsittää, kuinka yksinkertainen talonpoikaistyttö oli kyennyt saamaan niin suuren vallan hänen ylitsensä. Hänen suhteellaan Akuliinaan oli hänestä uutuuden viehätys, ja vaikka merkillisen talonpoikaistyön asettamat ehdot tuntuivat hänestä sangen kiusallisilta, ei hänen johtunut mieleensä pettää sanaansa. Sillä pohjaltaan oli hän kukostava, kelpo nuorukainen, jonka vielä koskemattoman sydämen täytti puhdas, viaton iloisuus.

Jos voisin seurata taipumustani, kertoisin tässä kaikella seikkaperäisyydellä, kuinka nuoret toisiaan kohtasivat, kuinka he tunsivat molemminpuolista taipumusta ja lähestymistä toisiinsa, mitä he tuumivat ja puhuivat. Mutta tiedän, ettei suurin osa lukijoista ottaisi ilooni osaa. Yleensä ovatkin sellaiset seikat vastenmielisiä ja ikäviä, ja sentähden tahdon ne sivuuttaa ja aivan lyhyeen huomauttaa, ettei vielä ollut kulunut kahta kuukautta, kun Aleximme oli jo toivottomasti rakastunut, eikä Liisakaan ollut välinpitämättömämpi, vaikkakin hillitympi. Molemmat olivat onnelliset päivälleen ja huolehtivat vähät tulevaisuudesta.

Ikuisen liiton ajatus oli usein ollut heidän mielissään, mutta koskaan eivät he olleet siitä puhuneet. Syy oli selvä: kuinka Alexis olikaan rakkaaseen Akuliinaansa mieltynyt, ei hän voinut pitää mitättömänä sitä kuilua, joka hänet erotti Akulinasta, ja Liisa puolestaan tiesi, mikä vihamielisyys vallitsi heidän isiensä välillä eikä voinut toivoa sovintoa tulevan. Sitä paitsi kutkutti hänen itserakkauttaan romantillinen toivo nähdä lopulta Tugilovon omistaja sepän tyttären jalkojen juuressa.

Silloin äkkiä uhkasi eräs tärkeä tapaus katkaista heidän keskinäisen suhteensa.

Kuulean kylmänä aamuna — aamuna, jollaisia Venäjän syksy tarjoaa niin usein — ratsasti Ivan Petrovitsch Berestoff metsään, ottaen mukaansa kolme paria metsäkoiria, lakeijan ja useita tallipoikia räikkätorvineen. Samaan aikaan käski Gregor Ivanovitsch Muromski, kauniin, kuulean ilman houkuttelemana, satuloida lyhyhännäisen ratsunsa, ja niin ratsasti hän englantilaisella tilallaan ympärinsä. Metsää lähetessään huomasi hän naapurinsa, joka ketunnahkaturkissaan istui ylpeänä orhinsa selässä ja odotti jänistä, jota pojat huudellen ja torviaan räikyttäen ajelivat ulos tiheiköstä. Jos Gregor Ivanovitsch olisi voinut aavistaa tämän kohtauksen edeltäpäin, olisi hän varmaan kääntynyt takaisin, mutta hän oli aivan odottamatta törmännyt Berestoffin kera yhteen ja oli nyt ampumamatkan päässä hänestä. Ei ollut muuta keinoa: sivistyneenä europalaisena ratsasti hän vihamiehensä luo ja tervehti kohteliaasti. Berestoff vastasi tervehdykseen jokseenkin samalla innolla kuin kahlehdittu karhu osottaa, kun sen herransa käskystä täytyy tehdä kumarrus yleisölle.

Samassa hypähti tiheiköstä esiin jänis ja juoksi pellolle. Berestoff ja lakeija huusivat täyttä kurkkua, he päästivät koirat vapaiksi ja seurasivat täyttä neliä. Muromskin hevonen, joka ei ollut tottunut metsästykseen, pelästyi ja juoksi mukana. Muromski, joka piti itseään hyvänä metsästäjänä päästi ohjaket valloilleen ja iloitsi salaa hyvästä tilaisuudesta, joka hänet oli pelastanut epämieluisesta seurasta.

Mutta kun hänen hevosensa ehti erään rotkon reunalle, jota se ei ennen ollut nähnyt, teki se äkillisen sivuhyppäyksen ja viskasi ratsastajan maahan. Kun Muromski oli pudonnut jokseenkin raskaasti routaiseen maahan, jäi hän siihen makaamaan ja kiroili orhiaan, joka, ikäänkuin olisi äkkiä malttanut mielensä, pysähtyi kohta huomattuaan päässeensä taakastaan vapaaksi.

Ivan Petrovitsch ratsasti hänen luoksensa ja kysyi, oliko hän loukannut itseään. Sillävälin oli lakeija ottanut kiinni syyllisen hevosensa ja talutti sen luo. Hän auttoi Muromskin satulaan ja Berestoff kutsui naapurinsa kotiinsa. Muromski ei voinut kutsua hyljätä, sillä hän tunsikin olevansa kiitollisuuden velassa, ja niin palasi Berestoff, ammuttuaan ensin jäniksen, mainehikkaana kotiinsa, mukanaan haavotettu vastustajansa ikäänkuin mikäkin sotavanki.

Naapurukset söivät aamiaista yhdessä ja seurustelivat aivan kuten ystävykset. Berestoff tarjosi Muromskille vaununsa, sillä tämän täytyi tunnustaa, että hänen putoamisensa jälkeen oli mahdoton ratsain palata kotiinsa. Berestoff saattoi häntä aina vaunuihin saakka eikä Muromski tahtonut sanoa jäähyväisiä ennenkuin oli saanut lupauksen, että naapuri poikansa Alexis Ivanovitschin kera tulisi Prilutschinaan ja söisi hänen kanssansa. Siten näytti pillastunut, lyhyhännäinen hepo muuttaneen vanhan syvähaavaisen vihollisuuden painaneen unhoon.

Liisa riensi Gregor Ivanovitschia vastaan.

"Mitä tämä merkitsee, isä? kysyi hän hätäntyneenä. Miksi liikkaat? Missä on hevosesi ja kenen ovat nämä vaunut?"

"Sitä et ikinä voi arvata, lapseni!" vastasi Gregor Ivanovitsch, ja sitte kertoi hän mitä oli tapahtunut.

Liisa ei tahtonut uskoa korviaan. Gregor Ivanovitsch ei antanut hänelle aikaa selvittää kummastuksestaan, vaan ilmotti hänelle, että huomenna molemmat Berestoffit tulevat heille päivälliselle.

"Mitä sanot!" huudahti Liisa kalveten. "Berestoffit, isä ja poika, tulevat meille päivälliselle! Ei, isä, tee mitä tahdot, mutta mistään hinnasta en tahdo olla saapuvilla."

"Oletko mieletön!" vastasi isä. "Milloin olet tullut niin ujoksi? Tai elätäkö perivihaa povessasi kuin mikäkin romaanisankaritar? Kyllin, älä ole hassu!"

"Ei, isä, ei mikään maailmassa saa minua näyttäytymään Berestoffin edessä."

Gregor Ivanovitsch kohautti olkapäitään, ja kun hän tiesi, ettei vastustuksella ollut mitään voitettavissa, jätti hän jutun sikseen ja meni tämän vaiherikkaan ratsastuksen jälkeen levolle.

Lisaveta Gregorovna riensi huoneeseensa ja huusi Nastjan luoksensa. He neuvottelivat kauvan tulevan vierailun johdosta. Mitä ajattelisikaan Alexis, jos hän tuntisi Akulinansa hyvin kasvatetuksi vallasnaiseksi! Mitä hän ajattelisi hänen petoksestaan, hänen siveellisestä kannastaan, hänen ymmärryksestään! Toiselta puolen olisi Liisa mielellään nähnyt, minkä vaikutuksen sellainen odottamaton kohtaus häneen tekisi... Äkkiä pisti ajatus hänen päähänsä. Hän ilmaisi sen heti Nastjalle; molemmat riemuitsivat tästä ajatuksesta ja päättivät tuumansa ehdottomasti viedä perille...

Seuraavana päivänä kysyi Gregor Ivanovitsch aamiaisella tyttäreltään, aikoiko hän yhä vielä piilottaa Berestoffien edessä.

"Isä", vastasi Liisa, "jos niin haluat, otan heidät vastaan, mutta yhdellä ehdolla — ettet, millaisena heille ilmaannunkin, mitä tehnenkin, minua moiti etkä osota mitään hämmästyksen etkä tyytymättömyyden merkkejä."

"Jokin uusi kuje taas!" sanoi Ivanovitsch nauraen. "No, hyvä; tee, mitä tahdot, mustasilmä pikku veitikkani!"

Näin sanoen suuteli hän tyttärtään otsalle ja Liisa riensi pois tekemään valmistuksiaan.

Täsmälleen kahden aikaan ajoivat kuuden hevosen vetämät maalla tehdyt vaunut pihaan. Muromskin molempain livrepalvelijain avulla laskeusi vanha Berestoff vaunusta. Hänen poikansa oli seurannut ratsain ja he menivät molemmat ruokasaliin, johon pöytä oli katettu.

Muromski otti vieraansa ystävällisesti vastaan ja ehdotettuaan, että he aterian edellä tekisivät kävelyretken puutarhaan ja puistoa katselemaan, kuletti hän heitä huolellisesti haravoituja ja hiekalla siroteltuja käytäviä myöten. Vanha Berestoff sääliitti hengessään sitä työtä ja aikaa, joka noin hyödyttömiin seikkoihin oli tuhlattu, mutta piti hyvin viisaasti ajatuksensa omina hyvinään. Hänen poikansa ei ottanut osaa käytännöllisen ekonomin paheksumiseen eikä jalon anglokiihkoilijan innostukseen; hän odotteli kärsimättömästi isäntänsä tyttären ilmestymistä, tyttären, josta hän oli niin paljon kuullut, ja vaikkakin, kuten tiedämme, hän oli jo sydämensä luovuttanut, teki nuoruus ja kauneus yhä mahtavan vaikutuksen hänen mielikuvitukseensa.

Palattuun sisälle, istuutuivat kaikki kolme tuttavallisesti yhteen, ja vanhusten muistellessa muinaisia päiviä ja kertoellessa sotilasaikansa urostekoja, mietiskeli Alexis, mitä osaa hänen oli näyteltävä Liisan läsnäollessa. Hän päätti, että kylmä välinpitämättömyys kaikin puolin oli paras, ja siihen alkoi hän valmistautua. Ovi aukeni; hän käänsi päänsä sellaisella huolimattomuudella, sellaisella huomaamattomuudella, että kivettyneemmänkin keimailijan sydän olisi alkanut kiihkeämmin sykkiä. Mutta onnettomuudeksi astuikin sisälle Liisan sijaan vanha miss Jackson, joka maalattuna ja sonnustettuna ja silmät lattiassa teki pienen niijauksen, ja Alexin sotilaallinen kumarrus raukesi veteen. Hänellä ei ollut aikaa koota voimiaan uuteen ponnistukseen, sillä ovi aukeni uudelleen ja Liisa astui sisään.

Kaikki nousivat. Hänen isänsä oli aikeissa esittää tyttärensä vieraille, mutta jäikin äkkiä seisomaan ja purasi huultansa... Liisa, hänen tumma Liisansa, oli maalattu kulmakarvojaan myöten ja punattu pahemmin kuin miss Jackson; irtokiharat, paljo vaaleammat kuin hänen oma tukkansa, olivat asetetut kuin mikäkin Ludvik XIV aikuinen peruukki; hihat *à la imbecille* pöngöttivät kuin mitkäkin Pompadourin vannehameet; hänen vyötärönsä oli niin nyöritetty, jotta se oli aivan X-kirjaimen muotoinen ja äitivainajan kaikki timantit, jotka onneksi eivät vielä olleet pantatut, säkenöivät sormissa, niskassa ja korvissa.

Alexis ei voinut tätä naurettavan loistavasti puettua olentoa tuntea Akulinakseen. Hänen isänsä

suuteli neidin kättä ja hän harmissaan seurasi tämän esimerkkiä. Koskettaessaan pieniä, valkoisia sormia, tuntui hänestä kuin ne vapisisivat. Samassa huomasi hän neidin pienen jalan, joka tarkotuksella oli sievistelevästi pistetty esiin. Tämä sai hänet muuhun pukuun nähden hieman leppeämmälle tuulelle. Mitä tuli punaiseen ja valkoseen ihomaaliin, niin täytyy tunnustaa, ettei hän niitä ensi silmäyksellä huomannut eikä myöhemminkään aavistanut niiden olemassa oloa. Gregor Ivanovitsch muisti lupauksensa ja koetti olla osottamatta vähintäkään kummastusta. Mutta tyttärensä pila tuntui hänestä niin hauskalta, että hän tuskin saattoi pidättää nauruaan. Teeskentelevä englannitar ei voinut viehättyä nauruun. Hän aavisti, että ihomaali oli otettu hänen rasiastaan ja suuttumuksen puna tunkeutui hänen kasvojensa keinotekoisien ilmeen alta näkyviin. Hän heitteli syylliseen vihaisia katseita; mutta hän lykkäsi kaikki nuhteet sopivampiin tilaisuuksiin eikä ollut huomaavinaan mitään.

Istuttiin pöytään. Alexis näytteli yhä hajamielisen, ajatuksiinsa vaipuneen osaa. Liisa sievisteli, puhui venähtelevällä äänellä hampaidensa välitse ja muuten ainoastaan ranskaa. Hänen isänsä katseli häntä ohimennen; hän ei tiennyt mikä tarkotus työllä oli, mutta häntä tämä huvitti. Englannitar oli vaiti ja raivoissaan. Peter Petrovitsch yksin oli kuten kotonaan. Hän söi kahden edestä, joi vahvasti, iloitsi omasta iloisuudestaan ja puhui aina avomielisesti ja nauroi joka hetki hilpeästi.

Vihdoin nousivat he pöydästä. Vieraat sanoivat hyvästit ja Gregor Ivanovitsch päästi naurunsa ja uteliaisuutensa valloilleen.

"Mutta miten on pistänyt päähäsi pitää heitä pilkkanasi?" kysyi hän Liisalta. "Tiedätkös mitä, valkoinen ihomaali somistaa sinua mainiosti. En tahdo tunkeutua naisten pukuasioihin, mutta jos olisin teidän sijassanne, käyttäisin aina ihomaalia — luonnollisesti määrän mukaan, hiukkasen vaan."

Liisa oli ihastunut oikkunsa menestyksestä. Hän syleili isäänsä, lupasi miettiä hänen neuvoaan ja riensi lepyttämään vihastunutta miss Jacksonia, jonka hän ainoastaan vaivoin sai avaamaan oven ja kuulemaan hänen puolustelujaan. Liisaa oli hävettänyt esiintyä niin tummaihoisena vieraiden edessä; hän ei tohtinut kysyä — hän oli vakuutettu, että hyvä, rakas miss Jackson kyllä antaa anteeksi j.n.e., j.n.e.

Miss Jackson, joka oli tyytyväinen, kun ei Liisa ollut tahtonut häntä tehdä naurettavaksi, suuteli häntä ja lahjotti hänelle leppymisen merkiksi pienen paketin englantilaista ihomaalia, jonka Liisa hyvän näön vuoksi otti vastaan vilpittömällä kiitollisuudella.

Lukijamme kyllä arvaavat, että Liisa seuraavana aamuna kiirehti metsään kohtaaukselle.

"Herra, sinä olit eilen herrasväkemme luona", sanoi hän heti kohta Alexille. "Mitä pidit nuoresta neidistä?"

Alexis vastasi, ettei ollut häntä tarkastellut.

"Mikä vahinko!" sanoi Liisa.

"Miksi niin?"

"Koska olisin tahtonut tietää, onko totta, mitä kerrotaan."

"Ja mitä sitte kerrotaan?"

"Että hän on minuun."

"Kuinka hullua! Sinun rinnallasi on hän oikea linnunpelätin."

"Ah, herra, on aivan synti noin puhua. Neitimme on niin vaalea ja käy niin kauniisti puettuna. Kuinka voisin häntä itseeni verratakaan!"

Alexis vannoi, että Liisa oli kauniimpi kuin kaikki vaaleat naiset yhteensä, ja tätä täysin tyynnyttääkseen alkoi hän kuvailla neitiä niin naurettavassa valossa, että Liisan täytyi nauraa sydämensä pohjasta.

"Mutta", sanoi hän huoaten, "kuinka epämiellyttävä neitimme lieneekin, olen minä kuitenkin häneen verraten ainoastaan sivistymätön, tuhma tyttö."

"Oh", sanoi Alexis, "onpa sekin muka onnettomuus! No, jos haluat, tahdon opettaa sinua lukemaan."

"Niin, miksi emme koettaisi?" sanoi Liisa.

"Kaunista, kultaseni! Voimmehan heti alkaa."

He istuutuivat. Alexis otti muistikirjan ja lyijykynän ja Akulina oppi aakkoset hämmästyttävän

helposti. Alexis ei voinut hänen hyvää muistiaan kylliksi ihmetellä. Seuraavana aamuna halusi Liisa oppia kirjottamaan. Aluksi ei lyijykynä tahtonut häntä totella; mutta muutamien minuuttien jälkeen teki hän jo aika kauniita kirjaimia.

"Kuinka ihmeellistä!" huudahti Alexis kerta toisensa jälkeen.

Ja kolmannella oppitunnilla osasi Liisa jo lukea. "Natalia, bojarin tytär", samalla tehden luettuun huomautuksia, jotka saivat Alexin kummiinsa.

Viikon perästä alkoivat he kirjevaihdon. Vanhan tammen ontelo sai käydä kirjelaatikosta. Nastja hoiti salavihkaa kirjeenkantajan virkaa. Alexis pani onteloon epistolansa ja nouti sieltä myös lemmittynsä karkealle, harmaalle paperille piirtämät variksenvarpaat. Pian osasi Akulina kirjottaa soreaa käsialaa ja hänen henkensä kehittyi ihmeteltävällä nopeudella.

Sillävälin oli Ivan Petrovitsch Berestoffin ja Gregor Ivanovitsch Muromskin vanha tuttavuus muuttunut hartaaksi ystävyudeksi; ja muuten seuraavissa olosuhteissa. Muromski oli usein ajatellut sitä tosiasiaa, että Ivan Petrovitschin koko omaisuus hänen kuoltuaan jäisi hänen pojalleen ja siten Alexis Ivanovitsch tulisi kuvernementin rikkaimmaksi tilanomistajaksi, ja näissä olosuhteissa ei hänellä ollut mitään syytä sitä vastaan, että hän nautti Liisan. Vanha Berestoff puolestaan, vaikkakin hän sangen hyvin tunsikin naapurinsa omutuisuudet — tai "englantilaiset hassutukset", kuten hän sanoi — ei sentään katsonut ylen hänen etujaankaan, kuten esim. hänen taitavuuttaan ja kykyään. Gregor Ivanovitsch oli kreivi Bronskin, tunnetun vaikutusvaltaisen miehen läheinen sukulainen. Kreivi saattoi tehdä Alexille suuria palveluksia ja Muromski — niin luuli Ivan Petrovitsch — olisi todennäköisesti iloinen, nähdessään että hänen tyttärensä oli niin hyvin turvattu. Vanhukset olivat tuumaa niin usein hautoneet yksikseen, että he vihdoinkin ilmaisivat toisilleen, syyleivät toisiaan ja lupasivat saattaa asian järjestykseen, ja niin alkoi kumpikin tarkemmin harkita sotasuunnitelmaansa.

Muromski käsitti, että vaikeinta oli hänen saada Betsynsä Alexin tuttavuuteen, sillä tuon muistettavan päivällisen jälkeen eivät he olleet nähneet toisiaan. Hänestä näytti kuin eivät he voisi toisiaan oikein sietää; ainakaan ei Alexis ollut sen koommin käynyt Prilutschinassa ja Liisa vetäytyi tiehensä kohta kun Ivan Petrovitsch heitä kunnioitti käynnillään.

Kuitenkin, ajatteli Gregor Ivanovitsch, jos Alexin voin taivuttaa tulemaan tänne päivittäin, täytyy Liisan ehdottomasti häneen rakastua. Se lankee luonnostaan; aika kyllä saa lopun selviämään.

Ivan Petrovitsch huolehti vähemmän tuumansa seurauksista. Hän kutsui poikansa luoksensa vielä samana päivänä, puhalteli paksuja savupilviä ja sanoi kotvan jälkeen:

"Ethän, Aljoscha, ole pitkiin aikoihin puhunut sotaväkeen palaamisestasi! Onko husaarin univormu jo lakannut sinua viehättämästä?"

"Ei, rakas isä!" vastasi Alexis kunnioittavasti. "Mutta näen, ettei sinulle ole mieliin, jos menen jälleen husaariksi; velvollisuuteni on totella."

"Sitäpä kelpaa kuulla", vastasi Ivan Petrovitsch. "Huomaan, että olet kuuliainen poika, se rauhoittaa minua; minä puolestani en tahdo olla tielläsi... en tahdo sinua pakottaa siviilivirkoihin... mutta toistaiseksi tahtoisin mielelläni että menisit naimisiin."

"Kenen kanssa, isä?" kysyi Alexis.

"Elisaveta Gregorovna Muromskin", vastasi Ivan Petrovitsch. "Sievä morsian, vai?"

"Isä, tähän asti en ole vielä ajatellut naimista."

"Juuri siksi olenkin sitä ajatellut puolestasi."

"Kuinka tahdot; mutta en voi sietää Lisaveta Muromskia."

"Opit kyllä häntä sietämään. Ajan mukana tulee rakkauskin."

"Mutta tunnen, etten kykene tekemään häntä onnelliseksi."

"Älä huolehdi hänen onnestaan. Näinkö vähän pidät arvossa isäsi tahtoa? Onpa tämäkin kaunista!"

"Kuinka vaan pidät; mutta en tahtoisin vielä mennä naimisiin — enkä mene vielä naimisiin."

"Sinä menet naimisiin, muuten teen sinut perinnöttömäksi, ja mitä tiluksiini tulee — lempo soikoon, myyn tai hävitän ne, enkä jätä sinulle ropoakaan. Jätän sinulle kolme päivää miettimisaikaa, ja katsokin, ettet niiden kuluessa tule silmiäni eteen."

Alexis tiesi, ettei, jos hänen isänsä sai jotakin päähänsä, sitä saanut sieltä pois kynsin eikä hampain. Mutta Alexis oli isäänsä, yhtä äikkäpäinen kuin tämäkin. Hän meni huoneeseen, mielti isällisen määräysvallan rajoja, Lisaveta Gregorovnaa, isänsä juhlallista uhkausta tehdä hänestä kerjäläinen ja lopuksi Akulinaa. Ensi kerran tunsikin hän aivan selvästi, että oli intohimoisesti rakastunut; hänen päähänsä juolahti romantillinen ajatus, että hän nai talonpoikaistyön ja rupeaa elättämään itseään käsiensä työllä, ja kuta kauvemmin hän sellaista askelta ajatteli, sitä järkevämmältä se alkoi hänestä näyttää. Joku aika sitten olivat kohtaukset metsässä lakanneet sateisten säiden tähden. Hän kirjotti Liisalle hajanaisen kirjeen, kertoi tälle uhkaavasta onnettomuudesta ja pyysi hänen kättään. Hän vei kirjeen heti kohta heidän yhteiseen postivirastoonsa tammen ontelossa, ja meni sitte itseensä aivan tyytyväisenä levolle.

Varhain seuraavana aamuna ratsasti Alexis, joka oli lujasti päättänyt toteuttaa tuumansa, Muromskin luo tunnustaakseen tälle avomielisesti aikeensa. Hän toivoi voivansa liikuttaa hänen jalomielisyyttään ja saavansa hänet puolelleen.

"Onko Gregor Ivanovitsch kotona!" kysyi hän, pysähdyttäen hevosensa Prilutschinan päärakennuksen eteen.

"Ei, herra!" vastasi palvelija. "Gregor Ivanovitsch läksi jo varhain ajelulle."

Kuinka harmillista, ajatteli Alexis.

"Onko Lisaveta Gregorovna kotona!"

"On."

Ja Alexis hyppäsi hevosensa selästä, antoi palvelijalle ohjokset ja astui ilmottamatta sisään.

Nyt asia selviää, ajatteli hän ovea lähetessään. Tahdon selittää hänelle itselleen kaiken.

Hän astui sisään ja — oli kuin kivettynyt! Liisa — ei, Akulina, hänen tummatukka Akulinansa, ei sarafanissaan, vaan valkosessa aamupuvussaan istui ikkunan ääressä ja luki hänen kirjettään. Oli niin kiintynyt lukemiseensa, ettei kuullut hänen tuloaan.

Alexis ei voinut pidättää riemun huudahdusta.

Liisa säpsähti, kohotti katseensa, päästi kirkauksen ja aikoi rientää tiehensä. Alexis syöksi hänen luoksensa ja pidätti hänet.

"Akulina, Akulina!"

Liisa koetti vapauttaa itseään.

"Mais laissez-moi donc, monsieur — mais etes vous fon?" huusi hän moneen kertaan ja kääntyi pois päin.

"Akulina, rakas, kallis Akulina!" toisteli Alexis, hänen käsiään suudellen.

Miss Jackson, joka oli kohtausta katsomassa, ei tiennyt, mitä hänen oli ajateltava. Samassa aukeni ovi ja Gregor Ivanovitsch astui sisään.

"Ahaa!" sanoi Muromski. "No, tähän näytätte jo asian ratkaisseet!"

Lukija vapauttaa meidät tarpeettomasta tehtävästä, lopun kuvaamisesta.

Postimestari ja hänen tyttärensä.

Toukokuussa 1816 matkustin sattumalta Z:n kuvernementissa, tietä, jota ei nykyisin enää käytetä. Olin vaatimattomasti puettu, matkustin postikyydillä ja maksoin kaksi hevosta. Siitä oli seurauksena, että postimestarit [kyytitalon isäntä] kohtelivat minua vähäisellä kunnioituksella, ja usein täytyi minun ottaa väkisin, mikä mielestäni oli minulle oikeudella tuleva. Kun olin nuori ja hieman hillitön, oli tapanani purkaa kiukkuni postimestarien kelvottomuuden ja epäkohteliaisuuden johdosta, kun troikka, johon minulla oli oikeus, valjastettiin jonkun ylempiarvoisen henkilön vaunujen eteen.

Oli kuuma päivä. Kolmisen virstan päässä postiasemalta putoili muutamia vesipisaroita, mutta pian alkoi sataa kuin saavista kaataen ja minä kastuin ihoa myöten. Asemalle saavuttua oli ensi huoleni muuttaa pukua niin pian kuin mahdollista, toiseksi tahdoin teetä.

"Kuuletko, Dunja!" huusi postimestari. "Laita samovaari kuntoon ja nouda kermaa."

Näiden sanojen johdosta pistäysi väliseinän takaa esiin tyttö, joka mahtoi olla nelissätoista vuosisa, ja riensi tiehensä. Silmiini pisti hänen kauneutensa.

"Onko hän tyttäresi?" kysyin postimestarilta.

"On, tyttäreni?" vastasi hän tyytyväisellä ylpeydellä. "Hän on niin älykäs ja vikkellä, kaikessa aivan äitivainajaansa."

Postimestari meni täyttämään käskyäni uusiin hevosiin nähden, jollaikaa minä katselin kömpelöitä raamatullisia kuvia seinällä, palsamia, joka kasvoi astiassaan, vuodetta kirjavine uutimineen ja muita esineitä ympärilläni. Itse postimestarin muistan vielä niin elävästi kuin seisoi hän edessäni — reipas, hyvänlainen noin 50-vuotinen mies, pukeutunut viheriään mekkoon, jonka rintaa koristi kaksi vaalistuneissa nauhoissaan riippuvaa ristiä.

Tuskin olin vanhan kuskini kera istuutunut, kun Dunja jo palasi samovaareineen. Pikku veikelijä oli muutamalla silmäyksellä huomannut, minkä vaikutuksen hän oli tehnyt minuun. Hänen suuret siniset silmänsä vaipuivat maahan; rupesin hänen kanssaan juttusille. Hän vastaili vähintäkään ujostelematta, kuten tyttö, joka on nähnyt maailmaa. Tarjosin hänen isälleen lasin punssia, annoin Dunjalle kupin teetä ja juttelimme kolmisin aivan kuin olisimme vanhoja tuttuja. Hevoset olivat jo kauvan seisooneet valmiina, mutta minulla ei ollut vielä vähintäkään halua erota postimestarista ja hänen tyttärestään. Vihdoin sanoin heille jäähyväiset; isä toivotti minulle onnellista matkaa ja tytär saattoi minua vaunujeni luo.

Eteisessä pysähdyin ja pyysin saada häntä suudella jäähyväisiksi. Dunja suostui... muistelen suudelleeni sangen monta tyttöä sen jälkeen, kun tällaisen homman alotin, mutta yhdestäkään ei ole jäänyt mieleeni niin pysyvää suloista muistoa...

Kului niin useampia vuosia: asianhaarat veivät minut jälleen samaa tietä samoille seuduille. Muistin postimestarin tyttären ja iloitsin ajatellessani, että saan häntä jälleen nähdä. Mutta, ajattelin, mahdollisesti on vanha postimestari jo muuttanut pois, ja Dunja on luultavasti naimisissa.

Sellainenkin ajatus, että isä tai tytär olisi kuollut, pälkähti päähäni, ja lähestyin postiasemaa surullisissa aavistuksissa... Hevoset pysähtyivät pienen kyytitalon eteen.

Huoneeseen astuttuani tunsin heti kuvat seinillä; pöytä ja vuode olivat vielä entisillä paikoillaan; mutta ikkunalaudalla ei enää ollut mitään kukkia ja kaikki tyyni huoneessa osotti laiminlyöntiä ja rappeutumista. Postimestari nukkui lammasnahkaturkkinsa peitossa; saapumiseni herätti hänet; hän nousi jalkeille...

Hän oli postimestari kuin olikin; mutta kuinka vanhettunut! Hänen selaillessaan ja kopioidessaan kyytiä koskevia papereitani, katselin hänen harmaita hiuksiaan, syviä ryppyjä hänen kasvoissaan, joita ei enää pitkiin aikoihin ollut ajeltu, sekä hänen koukistunutta selkäänsä, enkä voinut olla kummissani kysymättä, kuinka kolme neljä vuotta olivat hänen rivakan, voimakkaan miehen voineet muuttaa heikoksi ukoksi.

"Etkö sitte tunne minua?" kysyin häneltä. "Olemmehan hyvät tutut vanhastaan."

"Kentiesi", vastasi hän nyreästi. "Tästä kulkee maantie; meillä on jo pysähtynyt paljo matkustajia."

"Voiko Dunjasi vielä hyvin?" jatkoin.

Vanhuksen kasvot synkistyivät.

"Herrapa hänet tiennee!" vastasi hän.

"Sitte hän on mennyt naimisiin?" sanoin.

Vanhus ei ollut kysymystäni kuuntelevinaan ja puuhaili edelleen paperieni keralla.

Lakkasin kyselemästä ja pyysin kupposen teetä. Uteliaisuuteni ei jättänyt minua rauhaan, ja toivoin, että tilkkanen punssia irrottaisi vanhan tuttavani kielen siteistään.

Siinä en erehtynytäkään. Ukko ei hylännyt tarjottua lasia. Huomasin, että rommi sulatti hänen äreän olentonsa. Toisen lasin saatuaan tuli hän puheliaksi; hän muisti minut tai oli ainakin muistavinaan, ja niin kuulin häneltä kertomuksen, joka tavattomasti kiihotti ja jännitti mieltäni.

"Tunsitte siis Dunjani?" alotti hän. "No, kuka häntä ei tuntenut. Ah, Dunja, Dunja! Millainen tyttö hän olikaan! Kaikki, jotka tänne tulivat, ylistivät häntä; kukaan ei sanonut moitteen sanaa. Ylhäiset rouvashenkilöt lahjottivat hänelle milloin taskuliinoja, milloin parin korvarenkaita. Matkustavat herrat

samaten pysähtyivät täällä ikäänkuin tahtoen syödä päivällistä tai illallista, mutta todellisuudessa ainoastaan saadakseen katsella Dunjaani hieman kauvemmin. Ja kuinka vihastunut joku herrasmies olikaan, Dunjan läheisyydessä rauhoittui hän ja puhui ystävällisesti minulle. Uskokaa pois, herra, hovilaiset ja sotaherrat tavallisesti jäivät koko puoleksi tunniksikin hänen kanssaan juttelemaan. Hän hoiti taloa, hän puhdisti kaiken, hän laittoi kaiken kuntoon, kaikkeen riitti hänellä aikaa. Ja minä vanha narri en voinut häntä kyllin ihailla, en pitää häntä kyllin suuressa arvossa. Enkö sitte rakastanut Dunjaani, enkö lastani hemmotellut? Eikö hänen elämänsä ollut sulaa onnea? Mutta ei, onnettomuuttaan ei voi välttää; mikä ihmiselle on sallittua, sitä ei voi konsanaan välttää."

Ja sitte kertoi hän seikkaperäisesti onnettomuudestaan. Kolme vuotta sitte, eräänä talvi-iltana, kun postimestari luki jotakin uutta kirjaa ja Dunja laittoi väliseinän takana uutta pukua, ajoi troikka taloon. Matkustaja, jolla oli kirkiisilakki ja sotilaspuku ja oli kääriytynyt villasaaliin, astui huoneeseen ja tahtoi hevosiä. Hevoset eivät olleet kotona. Kun matkustaja sen kuuli, tahtoi hän korottaa äänensä ja kasakanpamppunsa, mutta Dunja, joka tällaisiin kohtauksiin oli tottunut, juoksi huoneeseen ja kääntyi viehkeästi vieraalta kysymään eikö hän suvainnut ottaa jotakin virkistystä.

Dunjan näyttäytyminen teki tavallisen vaikutuksen. Vieraan vihastus asettui: hän oli valmis hevosiä odottamaan ja tilasi illallista. Kun hän riisui märän, pitkäkarvaisen lakkinsa, villasaalinsa ja kaapunsa, seisoi siinä solakka, nuori husaari mustine viiksineen. Hän oli pian kuin kotonaan ja jutteli rattosasti postimestarin ja hänen tyttärensä keralla.

Illallinen tuotiin pöytään; hevoset olivat sillävälän palanneet; postimestari valjastutti ne syöttämättä vaunujen eteen. Mutta palattuaan huoneeseen tapasi hän nuoren miehen melkein tajutonna penkillä makaamassa, hän oli alkanut voida pahoin, hänen päätänsä särki ja hänen oli mahdoton jatkaa matkaansa... Mitä oli tehtävä? Postimestari luovutti hänelle vuoteensa ja S:sta oli noudettava lääkäri, jollei hän seuraavana aamuna tuntisi voivansa paremmin.

Seuraavana päivänä oli husaarin laita yhä pahemmin. Hänen palvelijansa meni kaupunkiin lääkäriä noutamaan. Dunja kääri hänen päänsä liinalla, jonka hän oli kastellut etikalla ja istui käsitöineen hänen vuoteensa ääressä. Postimestarin ollessa saapuvilla voihki sairas ja puhui tuskin luotua sanaa; joi hän sentään kaksi kuppia kahvia ja tilasi voihkaen päivällistä. Dunja ei poistunut hänen luotaan. Joka hetki tahtoi hän juodakseen ja Dunja antoi hänelle lasin omaa laittamaansa limonaadia. Sairas kostutti huuliaan ja joka kerta, kun hän antoi lasin takaisin, puristi hänen heikko kätensä Dunjan kättä kiitollisuuden merkiksi.

Puolenpäivän rinnassa saapui lääkäri. Hän tunnusteli sairaan valtimoa, puhui hieman saksaa hänen kanssaan ja selitti sitte venäjäksi, että sairas tarvitsi vain lepoa ja muutamain päivän perästä kykenisi jatkamaan matkaansa. Husaari antoi hänelle viisikolmatta ruplaa käynnistään ja pyysi häntä päivälliselle. Lääkäri jäi; he söivät molemmat hyvällä ruokahalulla, joivat pullon viiniä ja erosivat sangen tyytyväisinä toisistaan. Kului vielä päivä ja husaari voi sangen hyvin. Hän oli tavattoman iloinen, hän laski leikkiä, milloin Dunjan, milloin postimestarin kera; vihelteli kaikenlaisia lauluja, puhui matkustajain kera, kirjotteli heidän hevostilauksiaan päiväkirjaan ja osasi päästä postimestarin kera niin hyvin väleihin, että tästä oli sangen ikävää, kun hänen kolmantena aamuna täytyi erota rakastettavasta vieraastaan.

Oli sunnuntai. Dunja pukeutui mennäkseen kirkkoon. Husaarin vaunut ajettiin porrasten eteen. Hän sanoi postimestarille jäähyväiset, maksettuaan tälle ensin hyvin vierasvaraisuudesta; Dunjallekin sanoi hän jäähyväiset, mutta pyysi sitte tätä ajamaan kanssaan kirkolle, joka oli aivan toisessa päässä kylää. Dunja näytti epäroivän...

"Mitä epäroit?" kysyi hänen isänsä. "Hänen ylhäisyytensä ei ole mikään susi, ei hän sinua syö, aja vaan kirkolle."

Dunja istuutui vaunuihin husaarin rinnalle. Palvelija hyppäsi kuskipukille, ajaja vihelsi ja hevoset kiitivät tiehensä.

Vanha postimestari ei käsittänyt, kuinka hän oli Dunjan sallinut lähteä ajamaan husaarin kera; kuinka hän oli voinut olla niin sokea ja mikä hänen ymmärryksensä oli pimittänyt. Ei ollut vielä kulunut puoltakaan tuntia, kun hänen sydäntään alkoi ahdistaa, ja hän tunsii sellaista levottomuutta, ettei voinut olla lähtemättä itse kirkolle.

Sinne saavuttuaan näki hän, että ihmiset parhaallaan tulivat ulos kirkosta, mutta Dunjaa ei näkynyt. Hän riensi kirkkoon; pappi astui alttarin takaa esiin; lukkari sammutti kynttilöitä; kaksi vanhaa vaimoa rukoilivat vielä eräässä pimeässä nurkassa; mutta Dunjaa ei ollut kirkossa. Isäparka kykeni tuskin kysymään, oliko hänen tyttärensä ollut messussa läsnä. Lukkari vastasi, ettei häntä ollut näkynyt. Postimestari palasi kotiin enemmän kuolleena kuin elävänä. Hänellä oli vielä yksi toivo jäljellä: Dunja oli voinut saada päähänsä ajaa seuraavalle postiasemalle, jonka emäntä oli hänen kumminsa. Epätoivoisen

kihtymyksen tilassa odotti hän palaavaksi troikkaa, joka hänet oli vienyt. Kyytimies ei palannut. Vihdoin illan suussa palasi hän, mutta yksin ja päissään, ja hän toi kamalan viestin, että Dunja oli matkustanut husaarin kera edelleen.

Tätä onnettomuutta ei ukko jaksanut kantaa. Hän vaipui kohta samalle vuoteelle, jolla petturi oli levännyt päivää aikaisemmin. Ja harkittuaan kaikkia asianhaaroja tuli postimestari siihen päätöksen, että husaarin sairaus oli ollut ainoastaan teennäistä. Miesparka joutui todellisen kuumeen kouriin; hänet vietiin S:ään ja toisen postimestarin täytyi toistaiseksi astua hänen sijaansa, Lääkäri, joka oli käynyt husaarin luona, hoiti häntäkin. Tämä vakuutti postimestarille, että nuori mies oli tuiki terve, ja että hän oli jo silloin epäillyt pahoja aikeita, mutta kasakanpampun pelosta oli vaiennut. Sanoiko saksalainen totuuden vaiko ainoastaan kerskui tarkkanäköisyydellään, sitä ei postimestari tiennyt, mitään lohdutusta ei sairasparka saanut hänen sanoistaan. Tuskin oli ukko hieman toipunut, kun hän pyysi virastaan kahden kuukauden vapautta ja läksi jalkaisin tytärtään etsimään.

Papereista tiesi hän, että nuori kapteeni Minski oli matkustanut Molenskista Pietariin. Mies, joka häntä oli kyydinyt, oli sanonut, että Dunja, vaikkakin näytti vapaaehtoisesti lähtevän mukaan, kuitenkin oli itkenyt koko matkan.

Kentiesi, ajatteli postimestari, tuon vielä kadotetun karitsani takaisin kotiin.

Näissä mietteissään saapui hän Pietariin. Ismailovin hökkeleissä sai hän majapaikan erään entisen aliupseerin, vanhan toverinsa luota ja alkoi etsiä. Pian sai hän tietää, että Minski tosiaankin oli Pietarissa ja asui "Nöyryyden" hotellissa. Postimestari päätti mennä hänen luoksensa.

Varhain seuraavana aamuna seisoi hän kapteenin etuhuoneessa ja pyysi itsensä ilmottamaan vanhana sotilaana, joka halusi hänen ylhäisyyttään puhutella. Poika, joka harjasi kenkiä, selitti, että herra nukkui vielä etteikä kukaan päässyt hänen puheilleen ennen yhtätoista. Postimestari poistui ja palasi määrättyyn aikaan takaisin. Minski tuli itse yönutussaan ja punaisessa yömyssyssään ulos hänen luoksensa.

"Mitä haluat, hyvä ystävä?" kysyi hän.

Ukon sydän jyskytti, kyöneleet tunkeutuivat hänen silmiinsä ja hän kykeni vain vapisevin äänin sanomaan:

"Teidän ylhäisyytenne!... Jumalan nimessä, osottakaa minulle se armo..."

Minski katsoi häneen terävästi, heittäysi hänen rintaansa vasten, tarttui hänen käteensä, vei hänet huoneeseensa ja sulki oven.

"Teidän ylhäisyytenne", jatkoi ukko. "Ken on langennut, on kadotettu. Mutta antakaa minulle ainakin Dunjani takaisin. Olette jo kylliksi hänen kanssaan leikitelleet. Älkää saattako häntä syyttä suotta perikatoon."

"Mikä on tapahtunut, sitä ei voi enää tehdä tapahtumattomaksi", sanoi nuori mies kovasti hämillään. "Olen rikkonut teitä vastaan ja valmis pyytämään anteeksi; mutta älkää ajatelkokaan, että voisin Dunjan laskea luotani: hän on onnellinen, siitä vastaan kunniasanallani. Mitä tahdot sitte hänestä? Hän rakastaa minua; hän on vieraantunut entisille elintavoilleen; kukaan teistä ei voi unhottaa sitä, mikä on tapahtunut."

Sitte pisti hän jotakin vanhuksen hihaan, avasi oven ja postimestari näki, tietämättä miten, äkkiä seisovansa jälleen kadulla.

Hän seisoi kauvan liikkumatta; vihdoin huomasi hän paperimytyhän hihansa poimussa. Hän veti sen esiin ja kieritti siitä irralleen useampia viidenkolmatta ruplan seteliä. Kyyneleet tunkeusivat jälleen hänen silmiinsä — suuttumuksen kyöneleet. Hän repi setelit kappaleiksi, heitti ne maahan, polkasi jalallaan päälle ja läksi taipaleelle...

Kulettuaan muutamia askelia, pysähtyi hän ja mielti tarkemmin... ja palasi takaisin... Mutta setelit olivat poissa. Mutta kun eräs hyvästi puettu mies huomasi hänet, hyppäsi samainen mies ajurin rattaille, istuutui ja huusi ajurille: "Pois, pois!"

Postimestari ei häntä seurannut. Hän oli päättänyt palata kotiin. Mutta ensin halusi hän vielä kerran nähdä Dunjaparkaansa. Tässä tarkoituksessa palasi hän pari päivää myöhemmin vielä Minskin luo; mutta poika selitti hänelle karkeaan tapaan, ettei hänen herransa ottanut ketään vastaan, sysäsi hänet etuhuoneesta kadulle ja sulki oven hänen nenänsä edessä. Postimestari odotti odottamistaan ja meni sitte tiehensä.

Samana päivänä illalla taivalsi hän Litejnajan ylitse kotiaan kohden, oltuaan ensin messussa "kaikkien

raskautettujen" kirkossa. Äkkiä kiitivät hänen ohitsensa vaunut ja hän tunsu Minskin. Vaunut pysähtyivät kolmikerroksisen talon edessä ja husaari riensi portaita ylös. Silloin pälkähti postimestarin päähän onnellinen ajatus. Hän meni kuskin luo ja kysäsi:

"Kenen ovat nämä hevoset, rakas ystävä? Eivätkös ne ole Minskin?"

"Kyllä, Minskin", vastasi kuski. "Mutta mitä haluat?"

"No, enpä muuta kuin että herrasi käski minun viedä kirjeen hänen Dunjalleen, mutta minä olen unhottanut, missä hänen Dunjansa asuu."

"Täällä se asuu, toisessa kerroksessa. Mutta tuletpa liian myöhään kirjeinesi, hyvä herra. Hän on nyt itse hänen luonansa."

"Ei se mitään", sanoi postimestari sykkivin sydämin. "Kiitän vain neuvostasi, osaan kyllä hoitaa asiani."

Ja näin sanoen nousi hän portaita taloon.

Ovi oli suljettu. Hän soitti. Useampia minuutteja kului ahdistavassa odotuksessa. Sitte romahti lukko, ovi aukeni.

"Eikös täällä asu Avdotja Simeonovna?" kysyi hän.

"Kyllä", vastasi nuori palvelustyttö. "Mitä tahdot hänestä?"

Vastaamatta sanaakaan astui postimestari etuhuoneeseen.

"Et saa tulla sisään, et saa tulla sisään!" huusi tyttö. "Avdotja Simeonovnalla on vieraita."

Mutta hänestä välittämättä meni postimestari sisään. Kaksi ensimmäistä huonetta olivat pimeät. Kolmannessa oli valoa. Hän lähenei avonaista ovea ja jäi seisomaan. Minski istui ajatuksiinsa vaipuneena muhkeasti sisustetussa huoneessa. Dunja, puettuna kaikella muodinmukaisella soreudella, istui hänen nojatuolinsa käsinojalla kuten ratsastajatar englantilaisessa satulassaan. Hän silmäili hellästi alas Minskiin ja kierteli mustia kiharoitaan kallisarvoisin sormuksin koristelluilla sormillaan. Postimestariparka! Konsanaan ei hän ollut nähnyt tytärtään niin kauniina. Hän ei voinut olla häntä ihailematta.

"Kuka siellä on?" kysyi Dunja päätänsä kohottamatta.

Postimestari oli vaiti. Kun Dunja ei saanut vastausta, kohotti hän katseensa — ja vaipui huudahtaen lattialle.

Pelästynyt Minski riensi luo ja nosti hänet ylös, mutta huomattuaan ovesa vanhan postimestarin, päästi hän äkkiä Dunjan sylistään, hypähti päin hänen luoksensa ja sanoi hampaitaan kiristäen ja raivosta vapisevalla äänellä:

"Mitä täältä haet? Miksi seuraat minua kaikkialle kuin mikäkin ryöväri? Tahdotko minut murhata? Tiehesi täältä!"

Ja tarttuen kovin kourin ukon kurkkuun, sysäsi hän hänet alas portaista.

Vanha mies palasi majapaikkaansa. Hänen ystävänsä neuvoi häntä tekemään valituksen. Mutta hetkisen aprikoituaan, huiskautti postimestari torjuen kättään ja päätti kaikki enemmän toimenpiteet jättää sikseen. Kaksi päivää myöhemmin lähti hän Pietarista ja palasi postiasemalleen, ryhtyen jälleen virkatehtäviinsä.

"Tämä on nyt kolmas vuosi ilman Dunjaani ellettävänä, ja sen koommin en ole häntä kuullut enkä nähnyt. Herra tiesi, vieläkö hän elää vai onko kuollut. Kaikkea sitä tässä maailmassa tapahtuu. Hän ei ole ensimmäinen eikä viimeinenkään, jonka lurjusmainen matkustaja kietoo verkkoihinsa, ensin rakastaakseen ja sitte hyljätäkseen. Pietarissa on niin paljon tällaisia naisolentoja, jotka tänään käyvät silkissä ja sametissa ja huomenna äärimmäisessä kurjuudessa lakaisevat katuja.

"Kun tulen ajatelleeksi, että Dunja mahdollisesti tällä tavoin voi joutua perikatoon, silloin en voi välttää syntistä toivomusta, että hän makaisi haudassa..."

Tämä oli ystäväni, vanhan postimestarin kertomus — kertomus, jota useammin kuin kerran keskeyttivät kyyneleet, mitkä hän liikuttavasti pyyhki pois hihansa suulla, aivan kuin vihastunut Terentitsch Dmitrijeffin ihanassa balladissa. Nämä kyyneleet oli osaksi kiihottanut punssikin, jota hän

kertoessaan oli tyhjentänyt kokonaista viisi lasia; mutta kuinka tahansa, ne liikuttivat minua syvästi. Otettuani häneltä jäähyväiset, kesti kauvan, ennenkuin voin unhottaa vanhan postimestarin, ja vielä kauvemmin muistin Dunjaa...

Äskettäin matkustaessani Z:n kaupungin lävitse, muistin jälleen vanhan ystäväni. Kuulin, että postiasema jota hän oli hoitanut, oli lakkautettu. Kysymykseeni, elikö vanha postimestari vielä, en saanut mitään tyydyttävää vastausta. Päätin käydä tutulla seudulla, vuokrasin ajopelit ja ajoin N:n kylään.

Oli syksy. Harmaat pilvet pimittivät taivaan ja kylmä tuuli lakaisi peltoja, joilta vilja jo oli korjattu, ja ajeli edellään kellastuneita lehtiä, jotka oli kulkiessaan temponut puista. Auringon lähetessä laskuaan saavuin kylään ja pysähdyin pienen majatalon eteen.

Eteisestä, jossa Dunja oli minua kerran suudellut, astui portaille paksu vaimo, joka vastasi kysymykseeni, että vanha postimestari oli kuollut vuosikausi sitten. Hänen talossaan asui nyt oluenpanija ja hän itse oli oluenpanijan vaimo. Aloin jo katua hyödytöntä matkaani ja niitä seitsentä ruplaa, jotka olin suotta tuhlannut.

"Mihin hän kuoli?" kysyin oluenpanijan vaimolta.

"Juomiseen", vastasi hän.

"Ja missä lepää hän haudattuna?"

"Aidan varressa, vaimovainajansa vieressä."

"Voisikohan joku näyttää minulle haudan?"

"Miksettei? Kuules, Vanka! Jätä vihdoinkin kissa rauhaan. Vie tämä herra kirkkomaalle ja näytä hänelle postimestarin hauta."

Nämä sanat kuultuaan riensi repaleinen, punatukkainen ja lisäksi toissilmä poikanen luokseni ja vei minut suoraa päätä kirkkomaalle.

"Oletko tuntenut vainajan?" kysyin häneltä tiellä.

"Kuinka en olisi tuntenut! Hänhän neuvoi minulle miten tehdään pajupillejä. Kuinka usein huusinkaan hänelle — herra häntä siunatkoon — hänen tullessaan kapakasta: 'Setä, setä, anna meille pähkinöitä!' Ja silloin heitteli hän meille pähkinöitä. Aina leikki hän meidän kerallamme."

"Ja muistavatko matkustajat vielä häntä?"

"Tästä kulkee nyt enää vähän matkustajia. Väliin käy asessori paikkakunnalla. Mutta hän ei pidä väliä kuolleista. Viime kesänä ajoi tänne vaunuilla ylhäinen rouva ja kysyi postimestaria ja kävi hänen haudallaan."

"Millainen rouva?" kysyin uteliaana.

"Hyvin kaunis rouva", vastasi poika. "Hän ajoi kolmivaljakolla, mukanaan kolme pientä herraa, imettäjä ja pieni musta koira, ja kun hänelle sanottiin, että postimestari oli kuollut, alkoi hän itkeä ja sanoi lapsilleen: 'istukaa täällä hiljaa, minä menen kirkkomaalle.' — No, minä tarjouduin viemään hänet sinne, mutta hän sanoi tietävänsä tien. — Ja sentään antoi hän minulle viisi kopekkaa. Kuinka se olikaan hyvä rouva!"

Saavuimme kirkkomaalle. Autio paikka, jonka aluetta ei mikään rajottanut. Yltympärinsä oli puuristejä, mutta ainoakaan puuta ei ollut niitä varjostamassa. En ole eläessäni nähnyt niin ikävää kirkkomaata.

"Tässä on vanhan postimestarin hauta", sanoi poika, hypäten multakummulle, jolla oli vaskikuvalla koristettu puuristi.

"Ja rouva kävi tällä haudalla?" kysyin.

"Niin", vastasi Vanka. "Katselin häntä loitompaa. Hän heittäytyi maahan ja jäi kauvaksi niin makaamaan. Sitte palasi hän kylään, kävi papin luona, antoi hänelle rahaa ja ajoi taasen pois. Mutta minulle antoi hän viisi kopekkaa — niin antelias rouva!"

Minäkin annoin pojalle viisi kopekkaa enkä enää katunut, että olin tehnyt tämän pienen matkan ja menettänyt seitsemän ruplaa.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LAUKAUS Y.M. KERTOMUKSIA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus,

or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and

donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.